

Dil, Söylem ve Kimlik Perspektifinden Yemen Krizinin Okunması

Reading the Yemen Crisis from the Perspective of Language, Discourse and Identity

Yusuf Devran, Prof. Dr., Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi, E-Posta: yusufdevran@gmail.com

Abubakr Aloowa, Doktora Öğrencisi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, E-Posta: pr.abubakr@gmail.com

Anahtar Kelimeler:

Yemen Krizi,
Söylem ve Kimlik,
Toplumsal Ayrışma.

Öz

Yemen üst kimliği ile bir araya gelerek tek çatı altında birleşen Yemenliler mezhepsel ve bölgesel alt kimliklerini öne çıkararak ayrışma sürecine girmişlerdir. Bu nedenle son beş yıldır yaşanan iç çatışmalar nedeniyle iki yüz elli bin kişi yaşamını yitirmiş ve ülkenin yüzde sekseni temel yaşamsal ihtiyaçlara muhtaç hale gelmiştir. Ulusal ve uluslararası girişimler sorunun çözümü için bugüne kadar müspet bir sonuç sağlayamamıştır.

Bu çalışmada ayrışmanın ve çatışmaların özünde yatan nedenlerin söylemlere nasıl yansıtıldığı ele alınmaktadır. Bu amaçla Ensarullah'ı (Husiler)*** destekleyen Al Mesire TV kanalının, El Hadi yanlısı Al Sevra gazetesinin ve Güney Geçiş Konseyi taraftarı Aden 24 gazetesinin internet haber portallarında 1 Temmuz- 31 Aralık 2019 tarihleri arasında yer alan haberlerin söylemleri cümle ve sözcük düzeyinde analiz edilmiştir. Söylemlerde özellikle 'biz' ve 'öteki'nin nasıl konumlandırıldığı ve betimlendiği üzerinde durularak bu ayrışmanın ulaştığı boyut tespit edilmeye çalışılmıştır.

Haberlerde kullanılan söylemler El Hadi'nin, ulusal kimlikle Yemeni bir çatı altında birleştirmeye çaba harcadığını, diğer grupların ise bu üst kimliğe daha alt kimlikleri önelediğini ortaya koymuştur.

Bu makalenin özellikle Yemen sorununu anlamaya ve çözümüne katkı sunmaya çalışanlara ülkedeki ayrışmanın ve parçalanmanın nedenleri, boyutları hakkında bilgi verebileceği değerlendirilmektedir. Ayrıca çözümün nasıl bir zeminde ve hangi çerçevede sağlanabileceğine dair önemli ipuçları sağlayabileceği umulmaktadır.

Keywords:

Yemeni Crisis,
Discourse and Identity,
National Segregation.

Abstract

Yemenis, who came together with the Yemen superior identity under a single roof, entered the separation process by highlighting their sectarian and regional sub-identities. For this reason, due to the internal conflicts in the last five years, two hundred fifty thousand people have lost their lives and eighty percent of the country has become in need of basic vital needs. Unfortunately, national and international initiatives have not been able to provide a positive result for the solution of the problem until today.

This study examines how the main causes of separation and conflicts are reflected in discourses of the Yemen media. For this purpose, the discourses of the news published between July 1 and December 31, 2019 on the internet news portals of Al Mesire TV channel, pro-Hadi Al Sevra newspaper and Southern Transition Council supporter Aden 24 newspaper were analyzed at the sentence and word level. In the discourses, the dimension reached by this separation has been tried to be determined by focusing especially on how 'us' and 'the other' are positioned and described.

The discourses used in the news revealed that El Hadi made efforts to unite the Yemenis with a national identity under one roof, while other groups prioritize the lower ones.

It is evaluated that this article can give information about the reasons and dimensions of the segregation and fragmentation in the country, especially to those who try to understand the Yemen problem and contribute to its solution. It is also hoped that it can give important clues as to what ground and in what framework the solution can be provided.

Araştırmacı Orcid ID : <https://orcid.org/0000-0001-6430-1943>

Geliş Tarihi : 29.07.2020

Kabul Tarihi : 19.10.2020

Giriş

Yemen’de yaşanan krizi Yemen milletinin parçalanma ve ayrışma süreci olarak değerlendirmek mümkündür. Çünkü uzun tarihsel sürecin ardından tek bir çatı altında birleşen Yemenliler yeniden farklı mezhepsel, bölgesel veya siyasi argümanlarla ayrıştırılmaya çalışılmaktadır. Halen devam eden iç savaş bu mücadelenin sonucunda gelinen en son aşamadır.

Aşiret bağları, ideoloji ve mezheplerle iç içe geçmiş istikrarsız bir siyasi yapıya sahip Yemen’de, 33 yıl iktidarda kalan Devlet Başkanı Ali Abdullah Salih’e karşı 2011 yılında geniş çaplı protestolar ortaya çıkmıştır. 21 Şubat 2012 tarihinde yapılan seçimlerde tek başına seçime giren Abdurabbu Mansur El Hadi, Cumhurbaşkanı seçilmiştir. Bu süreç de ülkede devam eden iç karışıklıkları dindirememiştir. Nitekim 2015 yılında ise Birleşmiş Milletler’in desteklediği Devlet Başkanı El Hadi’ye bağlı güçler ile Ensarullah (Husi) güçleri arasında başlayan çatışmalar giderek artmıştır.

Savaş daha ziyade ülkenin Kuzey bölgelerinde yaşayan ve İran tarafından desteklenen Ensarullah güçleri ile Cumhurbaşkanı El Hadi’ye bağlı Yemen ordusu, polisi ve Popüler Direniş Komiteleri arasında yaşanmaktadır. Diğer yandan Yemen hükümetinin savaştığı ve ortadan kaldırmaya çalıştığı ikinci güç El Kaide’dir. El Kaide özellikle çok aktif olduğu Abyan gibi güney Yemen şehirlerinde, hükümet güçlerine karşı zaman zaman silahlı operasyonlar yürütmüştür. Buna göre, Yemen hükümetiyle mücadele eden üçüncü oluşum ise güneydeki Güney Geçiş Konseyi’dir. (Wiḥdat Tahlil Alsiyasat fi El-markez El-Arabi, 2012: 8). Ülkenin güney bölgelerinde etkin olan Güney Geçiş Konseyi 1990 öncesinde olduğu gibi, ayrı bir devlet kurmak için çaba göstermektedir.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı tarafından yayınlanan rapora göre, Yemen savaşı ülkede insani gelişmede yirmi yıl düşüşe neden olmuştur. Yaklaşık 250 bin kişi şiddet, gıda kıtlığı, sağlık ve altyapı eksikliği nedeniyle hayatını kaybetmiştir (Moyer et al., 2019: 6). Aynı zamanda Dünya Sağlık Örgütü’ne göre, Mart 2015 yılında Yemen’deki Suudi Arabistan liderliğindeki koalisyonun müdahalesinden bu yana 60 binden fazla kişi de yaralanmıştır (El Cezire, 2019). Diğer yandan, Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu’na (UNICEF) göre, Yemen nüfusunun % 80’i, yaklaşık 24 milyon kişi, gıda yardımına veya korunmasına ihtiyaç duymaktadır. Bunlardan 14,3 milyonu acil insani yardıma muhtaçtır. Örgüt ayrıca savaş nedeniyle evlerini terk eden ve Yemen’deki diğer bölgelere giden kişilerinin sayısının 3,3 milyona ulaştığını belirtmektedir (Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu, 2019: 2).

Yemen sorunu bölge ülkeleri için de son derece önemlidir. Suudi Arabistan’ın denizlere açılabilmesi için Yemen önemli bir stratejik konuma sahiptir ve özellikle İran’ın bölgede güç elde etmesini istememektedir. Çünkü İran’ın Yemen’deki varlığı, mezhep çatışmalarını Suudi Arabistan’a taşıyabilir, siyasi rejim ve iktidar açısından ciddi sorunlara yol açabilir. Bu nedenle Suudi Arabistan Ensarullah’a karşı mücadele etmek ve El Hadi’nin iktidarını korumak amacıyla Birleşik Arap Emirlikleri, ABD, İngiltere ve Fransa’nın da içinde olduğu uluslararası bir savaş koalisyonu oluşturarak Yemen’deki muhaliflerin etkili olduğu bölgeleri bombalamaktadır. Bu savaşta Kuveyt, Bahreyn, Katar, Fas, Sudan, Ürdün ve Mısır gibi ülkeler de Suudi Arabistan’a destek vermektedir.

Suudi Arabistan ayrıca Eritre ve Somali'den getirdiği paralı askerlerle sahada mevcut iktidar güçlerine yardım etmektedir. Bu arada Ensarullah dış dünyadan aldığı yeni savaş teknolojisi ile Suudi Arabistan'a da zaman zaman saldırılarda bulunmaktadır. Özellikle petrol rafinerilerini dronlarla bombalaması ciddi ekonomik kayıplara yol açmıştır.

Bu çalışmada Yemen'de yaşanan iç çatışmalara dair haberler ele alınarak tarafların niçin ayrıştığı, birbirlerini nasıl konumlandığı ve kendileri için nasıl bir kimlik oluşturmaya çalıştığı ortaya konulmaktadır. Bu kimliksel ayrışmalar çatışmaların daha da derinleşmesine neden olabileceği gibi ülkenin istikrara kavuşabilmesinin önünde de büyük engeli teşkil edebilir.

Çalışmada bölgedeki tarafların, onları destekleyen veya karşı olan medyanın kullandıkları söylemler üzerinde durulmaktadır. Dil, söylem ve kimlik arasındaki ilintilerin ortaya çıkarılması problemin özünü oluşturan faktörlerin, tarafların niyetlerinin ve amaçlarının neler olduğunun tespit edilebilmesi açısından fevkalade bir öneme sahiptir.

Çalışmanın temel varsayımları şunlardır: 1) Ulusal hükümet ve destekçileri Yemen üst kimliğini vurgulayan söylemleri tercih ederek ülkeyi bir çatı altında tutmaya ve parçalanmayı önlemeye çalışmaktadır. 2) Devletten ayrılmayı isteyen taraflar ise söylemleriyle farklılıklarını vurgulayarak alt kimliklerini öne çıkarmaktadır.

Bu çerçevede çalışmada şu sorulara cevap aranacaktır:

- Yemenin sosyo-politik yapısı nasıldır? Bu anlamda ne gibi farklılıklar mevcuttur?.
- Yemen'de savaşan tarafların din, mezhep, dil ve etnik bakımdan farklılıkları nelerdir?.
- Cumhurbaşkanı El Hadi ve onu destekleyenlerin söylemleri nedir? Milli bir Yemen kimliği vurgusu söz konusu mudur?.
- Ensarullah'ın ve onu destekleyenlerin söylemleri ve sundukları argümanlar nelerdir?
- Diğer ayrılıkçı grupların gerekçeleri nelerdir?.
- “Biz” ve “öteki” nasıl tasvir edilmekte ve bu anlamda kullanılan sıfatlar nelerdir?.
- Tarafların kullandığı söylemler ülkedeki birliği mi, ayrışmayı mı besleyebilecek niteliktedir?.

Bu ve benzeri soruların cevabının arandığı çalışmada Ensarullah'ı destekleyen *Al Mesire*, El Hadi yanlısı *Al Sevra* ve Güney Geçiş Konseyi taraftarı *Aden 24* internet haber portallarında 1 Temmuz - 31 Aralık 2019 tarihleri arasında yer alan haberlerin söylemleri analiz edilmektedir. Bu medya araçlarından altı ay boyunca toplanan haber sayısı 1.474'e ulaşmıştır. Şöyle ki; *Al Mesire*'den 521, *Al Sevra*'dan 810 ve *Aden 24*'den 143 haber. Bu haberlerden amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak *Al Mesire*'den 19, *Al Sevra*'dan 18 ve *Aden 24*'den 8 olmak üzere toplam 45 haber seçilmiştir.

Bu tarihlerin tercih edilmesinde Güney Geçiş Konseyi'nin yeni bir taraf olarak ortaya çıkması ve kamuoyunda sürekli gündeme gelmesi belirleyici olmuştur. Çalışmada her bir haberin söylemi konuya ilişkin sözcük, kavram, cümle ve cümle yapıları çerçevesinde mikro düzeyde çözümlenmiştir.

Çalışmanın ilk kısmında Yemen'in tarihsel geçmişine ve olayların bu noktaya gelişine dair bilgi yer almaktadır. Ardından kimlik, söylem ve toplumsal ayrışma konusunda literatüre kısaca değinilecektir. Makalenin üçüncü bölümünde ise araştırma örnekleminde yer alan haberlerin söylemleri değerlendirilmekte ve çalışmanın başında dile getirilen sorulara cevap aranmaktadır. Elde edilen bulgular, sorunun altında yatan ve söylemlere yansıyan gerekçelerin anlaşılmasına ve tarafların yaklaşımlarının Yemen'in tekrar tek çatı altında bir araya gelip gelemeyeceğine olası etkisine dair bir takım ipuçları verecektir.

Yemen'in Coğrafi, Sosyo-Politik Yapısı ve Krizin Ortaya Çıkış Süreci

Yemen sosyolojisi, coğrafi konumu ve tarihsel geçmişi itibariyle ayrı bir öneme sahip bir ülkedir. Arap Yarımadası'nın güneyinde, Asya Kıtasının güneybatısında yer alan Yemen'in kuzeyinde Suudi Arabistan, güneyinde Aden Körfezi, doğusunda Umman ve batısında Kızıldeniz bulunmaktadır. Aden Körfezi boyunca Hint Okyanusu ile Kızıldeniz'i bağlayan Babülmendep Boğazı üzerindeki Yemen hakimiyeti, komşularına göre daha imtiyazlı bir coğrafi konuma sahiptir. Bunun yanı sıra Babülmendep Boğazı, Doğu ve Batı arasındaki uluslararası ticaret yollarını kontrol eden en önemli su yollarından biri olarak kabul edilmektedir. Başkenti San'a olup, 22 ilden meydana gelen Yemen Cumhuriyeti 555.000 km² lik bir alana ve 27 milyon 478 bin nüfusa sahiptir (United Nations Statistics Division, 2016).

Yemen'de farklı etnik gruplar yaşamaktadır. Osmanlı Devleti döneminde gelen Türkler, Habeşliler ve Perslerin yanı sıra, Güney Yemen'de İngiliz sömürgeciliği zamanında ortaya çıkan Hintliler gibi değişik topluluklar bulunmaktadır. Günümüzde sayıları yüzlerce olduğu tahmin edilen Yahudi azınlıklar da mevcuttur. Ancak birçoğunun Filistin'e göç etmesiyle sayıları azalmıştır. Yemen'deki Hıristiyanlarla alakalı kesin bir istatistik olmamakla birlikte Aden şehrinde yaklaşık 4000 bin Hristiyan'ın yaşadığı tahmin edilmektedir (Komisyon, 2008: 25-62).

Öte yandan, Yemen'de çeşitli İslami fırkalar bulunmaktadır. Şafii ve Zeydî mezhepleri Yemen'de bulunan iki ana mezheptir. Yemenlilerin çoğu Şafii mezhebini takip ederken, Zeydî mezhebine tabi olanların oranı % 35-40 civarındadır (Boucek, 2010: 10). Bütün Yemen halkının dili Arapça olup devletin resmi dini ise İslam'dır. Tüm bu çeşitliliklere rağmen Yemen halkı ırk, mezhep ve fırka ayrımcılığına maruz kalmamıştır. Zeydi, Selefî ve Sufî mezheplerinin mensupları barış içinde yaşamıştır. Hatta tümü aynı camide namaz kılmakta ve birbirlerine kız alıp vermektedirler. Böylece kendi aralarında ciddi sosyal bağlar ve ilişkiler gelişmiştir.

Yemen birliğini ilan etmeden önce Kuzey ve Güney Yemen'in siyasi sistemi, siyasi sınırları ve farklı ekonomik yapıları vardı. Bunun yanı sıra, iki ülkenin siyasi otoritesi;

ideolojik, entelektüel eğilimler ve siyasi özellikleriyle birbirinden ayrılmaktadır. Bu faktörler, iki ülke arasında farklı dönemlerde çatışmalara neden olmuştur (Alowaa, 2019: 21). 1972 yılında Yemen Arap Cumhuriyeti ile Yemen Demokratik Halk Cumhuriyeti arasında imzalanan Kahire Antlaşması'nın birinci maddesi, Yemen Cumhuriyeti adı altında tek bir devletin kurulması ve başkentinin San'a olarak tayin edilmesi şartını getirmiştir. 22 Mayıs 1990'da Cumhurbaşkanı Ali Abdullah Salih ve Cumhurbaşkanı Ali Salim El-Bayd, Yemen Birliği Anlaşması'nı imzalamıştır. Ardından, Ali Abdullah Salih başkanlığında beş kişiden oluşan bir başkanlık konseyi kurulmuştur. Ali Salim El-Bayd da başkan yardımcısı olarak seçilmiştir. Daha sonra birleşik devleti yönetmek için gerekli yapılar oluşturulmuş ve 1991 yılında ise tek devlet anayasası için referandum yapılmıştır.

1993 yılındaki parlamento seçimlerinin bir sonucu olarak, Genel Halk Kongresi, Yemen Islah Partisi (al-Tajammu' al-yamanî lil-islâh) ve Sosyalist Parti'den oluşan üçlü bir hükümet koalisyonu kurulmuştur. Ancak bu koalisyon, Cumhurbaşkanı yardımcısı Ali Salim El-Bayd'in ayrılığı ilan etme girişiminin bir sonucu olarak uzun sürmemiştir. Mayıs 1994, Kuzeyli Devlet Başkanı Salih, ülkede olağanüstü hal ilan etmiş ve Güneyli Devlet Başkanı Yardımcısı Ali Salim Bayd ile diğer Güneyli hükümet üyelerini görevden almıştır. Bayd, 21 Mayıs'ta Yemen Demokratik Cumhuriyeti adı altında Güney Yemen'in bağımsızlığını resmen ilan etmiştir. Salih, gayri meşru olarak nitelendirdiği bu kararı tanımadığını duyurmuştur. Bütünleşme sürecini tamamlayamamış Kuzey ve Güney Yemen orduları da eski sınırlara çekilmiştir. Temmuz 1994 tarihinde Kuzey Yemen ordusu Aden'i kontrol altına alınca iç savaş sona ermiştir.

1994 savaşıdan sonra, Genel Halk Kongresi ve Yemen Islah Partisi (al-Tajammu' al-yamanî lil-islâh) arasında bir koalisyon hükümeti kurulmuşlardır. 1997 yılında, Genel Halk Kongresi'nin çoğunluğu kazandığı ve tek başına hükümet kurmasını sağlayan ikinci parlamento seçimleri yapılmıştır. 1999 yılında Yemen'de ilk doğrudan başkanlık seçimleri yapılmıştır. Ali Abdullah Salih ve Najeeb Qahtan al-Şaabi'nin yarıştığı seçimi Ali Abdullah Salih kazanarak yedi yıllık bir dönem için başkan seçilmiştir. Salih, 2006 yılında yapılan cumhurbaşkanlığı seçimlerini de kazanmıştır.

2003 yılında ise Yemen üçüncü yasama seçimlerine tanık olmuştur. Bu seçimlerden sonra Yemen, Ensarullah ile Yemen kuvvetleri arasında 2004-2010 yılları arasında üst üste altı savaşın yapıldığı bir iç savaşa tanık olmuştur. Ensarullah Hareketinin kökeni, 1986 yılında Salah Ahmed Felite'nin kurduğu "Zeydî Gençlik Birliği" ne dayanmaktadır. Ensarullah Hareketinin kökeni, 1986 yılında Salah Ahmed Felite'nin kurduğu "Zeydî Gençlik Birliği" ne dayanmaktadır. Hareketin kurucuları, hareketin kuruluş nedeninin devletin dini özgürlük ve inançlara getirdiği kısıtlamalar ve devletin Zeydi aydınları hor görmesi olduğunu açıklamıştır (El-Cezire, 2014). Genel olarak, hareket, Yemen'deki Zeydi mezhebinin büyük alimlerinden Bedreddin el-Husi'ye nispet edilmiştir (El-Cezire, 2014). 2004 yılında Yemen Hükümeti ile yaşanan ilk savaş esnasında, 1993 ve 1997 seçimlerinde Zeydi El-Hak Partisi milletvekili olarak, Yemen Parlamentosunda yer alan Hüseyin Bedreddin Husi, hareketin liderliğini üstlenmiştir. Ancak aynı yıl içerisinde hükümetle savaşırken öldürülmüştür. Daha sonra hareketin başına babası Bedreddin el-Husi geçmiş ve ardından da Abdülmelik Bedreddin el-Husi geçmiştir. 2004 yılında meydana gelen birinci savaştan bu yana Yemen Hükümeti, Ensarullah Hareketini ülkeyi

istikrarsızlaştırmak için İran'dan silah ve mali destek almakla suçlamıştır (El-Cezire, 2014). Ensarullah hareketi 2002 yılında resmi olarak; “Allah ü Ekber (Allah en büyüktür), Amerika'ya Ölüm, İsrail'e Ölüm, Yahudilere Lanet, İslam'a Zafer!” sloganlarını kabul etmiştir. 2010 yılında, Ensarullah Hareketi, medyasında yaptığı resmi açıklamaya göre, kendine resmen “Husi” yerine “Ensarullah” adını vermiştir.

Arap Baharının başlamasından sonra, 2011 yılı başlarında gençler, Ali Abdullah Salih'in rejimini değiştirmek hedefiyle protesto yapmak için sokaklara dökülmüştür. Protestolara, Ensarullah dahil olmak üzere Ali Abdullah Salih rejimine muhalefet eden tüm siyasi partiler ve siyasi güçler katılmıştır. Göstericiler, diğer Arap ülkelerinde olduğu gibi “Halk Rejimi Devirmek İstiyor” sloganının yanı sıra, siyasi ve ekonomik reformlara davet eden sloganlar atmıştır.

Kasım 2011'de Körfez Girişimi olarak adlandırılan Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi tarafından sunulan çözüm metnini Yemen Cumhurbaşkanı Ali Abdullah Salih kabul edip imzalamıştır. Bu metnin en önemli maddeleri şunlardır: 1- Cumhurbaşkanı Ali Abdullah Salih'in yetkilerini yardımcısı olan Abdurabbu Mansur el-Hadi'ye devredecektir. 2- El Hadi, Şubat 2012'de iki yıllık bir geçiş dönemi için başkan olacaktır. Metin, tüm siyasi partilerin, grupların, gençlerin ve kadınların bir araya getirilmesini, on ay içerisinde kapsamlı bir Ulusal Diyalog Konferansı düzenlenmesini içermiştir (Washington Yemen Cumhuriyeti Büyükelçiliği, 2017: 2). Kapsamlı Ulusal Diyalog Konferansı, 18 Mart 2013'te başlamış ve 25 Ocak 2014'te sona ermiştir. Konferans'tan, Tağyir Meydanı'ndaki göstericilerin taleplerinin çoğunu karşılayan olumlu sonuçlar çıkmıştır. Konferansın en önemli sonuçları şunlardır: Yemen'i altı bölgeden oluşan federal devlete dönüştürmek, ülke için yeni anayasa hazırlamak, parlamento ve başkanlık seçimlerini yapmak.

21 Eylül 2014 tarihinde Ensarullah ve diğer siyasi partiler, Cumhurbaşkanı El Hadi'nin huzurunda, Birleşmiş Milletler himayesinde Barış ve Ortaklık Anlaşması imzalamıştır. Anlaşma maddeleri; yetkili hükümet oluşturmak, Cumhurbaşkanı danışmanlar atamak ve protestolar başlarken Ensarullah'ın talep ettiği yakıt fiyatlarını düşürmek şeklindedir (France24, 2011). Ancak barış ve ortaklık anlaşması da Yemen'in siyasi gidişatında bir değişikliğe yol açmamıştır.

Ocak 2015'te Cumhurbaşkanı El Hadi ve Başbakan Halid Baha, Ensarullah'ın çalışmalarına müdahalesini protesto etmek için istifalarını sunmuş ve onlara belirli şartlar dayatmışlardır (Şinbari, 2016: 132-133). Bu adım Ensarullah'ın Şubat 2015'te “Anayasa Bildirisi” ilan etmesine neden olmuştur. Bildiri, anayasanın dondurulmasını, parlamentonun kapatılmasını ve onun yerine 551 üyeden oluşan bir ulusal konseyin kurulmasını içermiştir. Ayrıca Ensarullah, Cumhurbaşkanı El Hadi'nin ev hapsinde kalmasına karar vermiştir. Ancak, El Hadi, San'a şehri yerine geçici olarak Yemen'in başkenti ilan ettiği Aden şehrine kaçmayı başarmıştır. Bunun yanı sıra, El Hadi Cumhurbaşkanlığı istifasını geri çektiğini açıklamıştır. El Hadi, istifasını geri çektiğini açıkladıktan sonra Ensarullah Aden şehrini kontrol altına almak için harekete geçmiştir. Ancak Cumhurbaşkanı El Hadi, Aden'den Suudi Arabistan'a giderek, Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi'nden Ensarullah'ın Yemen toprakları üzerindeki kontrolünü engellemek için askeri müdahale talebinde bulunmuştur (Badi, 2015: 174). 26 Mart 2015 tarihinde, Ensarullah Hareketi'ne

yönelik San'a ve diğer şehirlere Suudi Arabistan öncülüğündeki on ülkeden oluşan koalisyon güçlerinin hava harekâtı, "Kararlılık Fırtınası" operasyonları, başlamıştır. Aynı tarihlerde Ensarullah ile Cumhurbaşkanı El Hadi'yi destekleyen güçler arasında ülkenin farklı bölgelerinde çatışmalar meydana gelmiştir.

Cumhurbaşkanı El Hadi ve hükümeti Suudi Arabistan'ın başkenti Riyad'da faaliyet gösterirken, Aden'de bazı bakanlıkların ofisleri faaliyet gösteriyordu. Bununla birlikte, Ensarullah San'a şehrinde, Genel Halk Kongresi Partisi Başkanı Ali Abdullah Salih ile ortak bir ulusal kurtarma hükümeti kurmuştur. Cumhurbaşkanı El Hadi hükümetinin gerçekleştirdiği başarılarla rağmen, Yemen'in geçici başkenti Aden'de kendisini "Güney Geçiş Konseyi" diye adlandıran başka bir hizip ortaya çıkmıştır. Bu grubun da Cumhurbaşkanı El Hadi ve hükümetinin sahip olduğu silahlara ve kamplara benzer silahları ve kampları vardır.

Avrupa Birliği'ndeki "Güney Geçiş Konseyi" ofisinin web sitesine göre (2018); *"Güney Geçiş Konseyi, 4 Mayıs 2017'de Aidarus al-Zoubaidi başkanlığında kurulmuştur. Konsey, Güney Arap Halk Konseyi'ni (Güney Yemen) uluslararası ve bölgesel düzeylerde temsil etmiştir. Güney devletinin yeniden bağımsızlığını sağlama yolunda, çıkarlarını ve isteklerini gerçekleştirmek için çabalamaktadır. Zira bu devlet 21/05/1990 yılına kadar bağımsız bir devlet olup (Yemen Demokratik Halk Cumhuriyeti) olarak adlandırılmaktaydı."* "Güney Geçiş Konseyi" dış güçlerden aldığı destek sonucunda, Aden şehrinde Yemen Hükümeti güçlerine karşı askeri operasyonlar gerçekleştirmiş ve Ağustos 2019'da şehrin kontrolünü etkin bir şekilde ele almıştır. Oluşan bu durum, Konsey ve Suudi Arabistan'daki Yemen Hükümeti arasında bir diyaloga gidilmesine ve iki taraf arasında "Riyad Anlaşması" adı verilen anlaşmanın imzalanmasına neden olmuştur. Anlaşmada, Kuzey ve Güney arasında bir ulusal ortaklık hükümetin kurulmasını ve çalınmış silahların iadesini içeren maddeler vardır. Ancak bu makalenin yazıldığı tarihe kadar, Kasım 2019'da iki taraf arasında imzalan Riyad anlaşması hükümleri uygulanmamıştır. İki taraf arasındaki askeri çatışmalar ise hala devam etmektedir.

Kimlik, Söylem ve Toplumsal Ayrışma

Kimlik son derece kapsayıcı kuşatıcı bir kavramdır. Şentürk'ün vurguladığı gibi, kimlik tanımlaması, sadece varlığın görünüşünü, biçimini, fiziğini, bedenselliğini, nesnellliğini, niceliğini veya özünü, kimyasını, niteliğini, zihniyetini, ruhunu değil, bunların hepsini kuşatan ideal birlik ve bütünlüğünü ifade etmektedir. Kimlik, bir milletin ontolojik aidiyetini ve emniyetini, kendisiyle kurduğu mahremiyet ilişkisini, varlık ve oluş bütünlüğüne nispetini belirleyen ruh iklimi ve kendilik şuurunu ifade eder (Şentürk, 2018: 181).

Kimlik olgusu, sosyalleşme sürecinde karşılıklı ilişkilere bağlı olarak etkileşimler eşliğinde inşa edildiğinden sosyoloji, antropoloji ve psikolojiyi ilgilendiren çok disiplinli bir çalışma alanı olarak karşımıza çıkmaktadır (Kınacı, 2016: 11-12).

Kimlikler farklı türlere ayrılmaktadır: Bireysel, toplumsal, kültürel, dini, etnik, ulusal veya bölgesel kimlik gibi. Toplumsal kimliğin gelişimi sınıflandırma, özdeşleşme

ve kıyaslama olmak üzere üç aşamalı bir süreçte gerçekleşmektedir. Toplumsal sınıflandırma aşamasında bireyin çevresini tanımasını ve algılayabilmesini kolaylaştırmak için, kendisine verilen enformasyon doğrultusunda kadın, erkek, işçi, işveren, Müslüman, Hıristiyan, Türk, Avrupalı gibi sosyal kategoriler yaratılıyor. Birey bu kategorilerle, toplumsal statüsünden kaynaklanan kimliğini öğrenmekte ve böylece diğerleri ile kendisi arasındaki farklılık ve benzerlikleri anlama imkanına kavuşmaktadır (Sakallı, 2010: 180).

Her bir birey gibi toplumların veya milletlerin de kimlikleri vardır ve bu kimlikler birden çoktur. Sözgelimi, Edgar Morin'in dediği gibi ,”... Kimliğin her zaman *unitas multiplex* (çoklu kimlik) olduğunu unutarak tek ve bölünmez olduğu yanılması düşünürüz. Aslında hepimizin biri aile kimliğimiz, biri yerel kimliğimiz, biri bölgesel kimliğimiz, biri ulusal kimliğimiz, biri ulus aşırı kimliğimiz (Slav, Cermen, Latin) ve yerine göre bağlı olduğumuz inanç ya da doktrinle belirlenen bir başka kimliğimiz olmak üzere birden çok kimliğimiz vardır. “ (Morin, 1995: 213).

Fransız devrimi sonrasında ulus-devletlerin ortaya çıkışı ile birlikte, ulusal sınırlar içinde yaşayan vatandaşların ulusal kimlikleri en önemli kimlik odağını oluşturmaya başlamıştır. Bu tarihe kadar önemini koruyan dini ve etnik kimlikler eski işlevini yitirmişlerdir. Bireylerin ortak bir ulusal kimlik altında toplanabilmesi için ortaklaşa bir toprağa, tarihi hafızaya, kültüre, lisana, yasal hak ve görevlere ve ortak bir ekonomiye ihtiyaçları vardır (Smith, 1999: 31-32).

Kimliğe dair öteden beri temelde iki yaklaşım söz konusudur, birincisi kimliğin verili, sabit ve aşkın olduğudur. Diğeri ise kimliğin inşa edilmiş olduğunu vurgulayan yaklaşımdır ki buna göre kimlik tarihsel süreç içerisinde sürekli değişim geçiren, yeniden üretilen ve “daima oluşum halinde” olan bir gerçekliktir (Gökalp, 2004: 64).

Kimlik, dil ve söylem arasında derin bir ilişki vardır. Dil belirli bir gramer yapısı olan bir iletişim aracıdır. Söylem ise, dilbiliminde dilin kullanım şekli veya dilsel eylemde bulunma biçimidir (Devran, 2010: 25). Başka bir anlatımla söylem bireyin dili kullanarak kendisini konumlandırma, anlamlandırma, sunabilme ve dahası kendi kimliğini inşa edebilme vasıtasıdır. Bireyler söylemleriyle kimliklerini inşa etmekte ve bu sayede birden çok kimliğe sahip olmaktadır. Dolayısıyla söylem teorisi aşkın özne konumu benimsememekte ve onun yerine söylem içerisinde ve anlamlandırma sürecinde kurulan öznelere vurgu yapmaktadır (Durna, Kubilay, 2010: 48). Çünkü konuşmalar bireylerin konuşucuların farklı kişi ve durumlara karşı farklı amaçlar doğrultusunda değişen özne konumlarına konuşlandırılabilmelerine olanak sağlayan devingen ortamı hazırlamaktadır. Böylelikle konuşucular anlık olarak kimliklerini inşa etmektedirler... Bu durumda kimlik toplumsal etkinliklerde bireyin olduğu değil yaptığıdır (Kökpınar, 2017: 251; Wetherell ve Edley 2014:357).

Durağan bir yapısı olmayan kimlik, bireyin hayatı boyunca devam eden bir süreci oluşturur. Toplumsal olarak kimlik edinimi, verili roller ve cinsiyetlerle yakından ilişkiliyken kimliğin inşası da kültürle bağlantılıdır. Bu bağlamda sosyal yönümüzü kapsayan değer yargılarımız, görünüşümüz kadar aidiyet duyduğumuz etnik yapımız, içinde bulunduğumuz sosyal gruplar ve toplumdaki statümüz kimliğimize etki eden önemli hususlardır (Boz, 2012: 31-32; Zobar, 2019:719).

Ernesto Laclau ve Chantal Mouffe'nin söylem kuramına göre toplumsal alandaki hiçbir kimlik önceden verili ve evrensel değildir. Bütün kimlikler, talepler ve bu taleplerin eşdeğerlilik zinciri ile bir kolektif kimliğe dönüşmesi yoluyla geçici bir hegemonik performansın unsuru olarak var olabilirler. Toplumsal alandaki tüm politik mücadeleler, talepler, kimlikler kendilerini söylem dolayımıyla var ederler ve bu varoluş biçimi, hiçbir toplumsal talebin mutlaklaşması toplumsal alandaki dil ve anlamlandırma sisteminin açık niteliğinden dolayı mümkün olmaz. Her türlü kimlik ve toplumsal talep, hegemonik performansını diğer kimlikler ve taleplerle kurduğu eşdeğerlilik zincirine borçludur (Durna, Kubilay, 2010: 57).

Hall'e göre ise kimlik, küresel ve yerel, materyal, tarihi ve kültürel söylemler ve koşullar ile deneyimler bağlamında sürekli olarak kurulan, sahip çıkılan, üstlenilen, bir yandan güven ve özdeşleşme hissini temin etmeye yönelik olarak sabitleme/konumlama istemi ile öte yandan farklı öğeler arasında süregelen müzakere sonucu ortaya çıkan gerilimin biçimlendirdiği aidiyet tasarımı olarak tanımlanabilir (Binark, 2001: 75).

Modern yaşamın akışkan bir döngüde olduğu göz önünde bulundurulduğunda bireylerin sürekli bir kimlik inşa ettiği söylenebilir. Sosyal ağlarda özellikle gençler ihtiyacı olduğunda ya da yansıtmak istedikleri kişi olmaya çabalarken kimliğini yeniden şekillendirmektedir. Bu durum kimliği sürekli giyilip çıkarılabilen bir kıyafete dönüştürürken kimlik kaygısının yerini ise "...aralıksız yeniden kimlik saptama kaygısını..." doldurmaktadır (Bauman, 2018: 21).

Bireyler söylemde bulunurken yaptıkları konumlandırma sadece kendi benlerini değil ötekileri de belirlemektedir. "Ben" olmak ancak "öteki" üzerinden belirlenebilir. Dolayısıyla ben konumlandırılırken ötekinin de ne olduğu veya olmadığı açığa çıkmaktadır (Kökçinar, 2017: 251). Kimlik hem ihata etmenin hem de dışlamanın bir ürünü olarak tezahür etmektedir. Dolayısıyla kimlik 'biz'e ihtiyaç duyduğu kadar 'öteki'ne muhtaçtır. 'Öteki'siz 'biz'i tahayyül etmek mümkün değildir ve bu anlamda öteki belirleyici olup kimliğin kurucu unsurlarından biridir. Bu perspektiften bakıldığında bireysel kimlik benzersiz birey olarak kendimiz hakkındaki kendi hissimizdir, kendimizi nasıl algıladığımızdır ve diğerlerinin bizi nasıl gördüğü hakkındaki düşüncemizdir" (Bradley, 1996: 24). Gerek ahlaki değerler, gerek inanç gerekse de kültürel, sosyal ve sınıfsal farklılıklar devreye girince "biz"ler dosta, bütün "ötekiler" de düşmana dönüşmekte; öteki'ni yok etmeye, öteki'ne egemen olmaya çabalayanlar insanlığın yıkımına yol açan savaşları meşru göstermeye çalışmaktadır. Bu savaş ne yazık ki farklı isimler altında günümüzde de devam etmektedir. Başta bir zenginlik olarak anılması gereken kimlikler birbirleri ve öteki ile girdiği barbar ve akıldışı niteliği yüzünden mezarlarımız haline gelebilmektedir (Çetinkaya, 1995: 142).

Toplumsal çözülme kimlik bunalımı ve kimlik ayrışmasıyla başlamaktadır. Bu ise oldukça yıpratıcı bir süreçtir. Alt kimliklerin öne çıkmasına ve toplumsal ayrışmaya mahal veren sorunlar giderilmezse bölünme parçalanma veya yıkılma gibi sonuçlar ihtimal dahilindedir. Şentürk'e göre hiçbir sıhhat bozukluğu, kimlik bunalımı kadar derin, yıkıcı veya kurtarıcı olamaz. Kimlik bunalımına ve özellikle kaybına dönüşmediği sürece, hiçbir ekonomik, teknik, toplumsal, kültürel, politik, askeri, sanatsal, tarihi ve fikri

olumsuzluklar fert ve toplumun varlığını tehdit edecek ve gelecek kaygısından koparacak boyutta bir tesir gücüne sahip olamazlar... Bu çerçevede kimlik bunalımı, bir milletin tarihsel kimliğine mührünü vuran ontolojik aidiyetini ve emniyetini anlamlandıran ruh ikliminin bozulmasıdır (Şentürk, 2018: 181).

Toplumsal sorunlar ve ortak kimliğin parçalanması sonucunda ayrışan kimliklerde direniş, karşı çıkış ve dikleşme tutum ve eylemleri ortaya çıkar. Castelss'in ifadesiyle, direniş kimliği, hâkim olanın, başat olanın mantığı tarafından değersiz görülen ve/veya damgalanan konumlarda/koşullarda bulunan aktörler tarafından geliştirilir (Aka, 2015:1091).

Bireylerin yaşadığı acı, aşağılanma, mağduriyet, yaşam güçlükleri giderilmedikleri takdirde tepkiye dönüşebilmekte ve sorumlu oldukları otoriteye karşı koyma eğilimi göstermeye başlamaktadır... (İmamoğlu., Şahin., Genç, 2015: 272).

Yemen Medyasında Çatışan Tarafların Söylemlerinin Analizi

Ensarullah Yanlısı Al-Mesire Kanalı: “İşgalci Arap Koalisyonu Masum İnsanları Öldürüyor ve Yeraltı Kaynaklarına El Koyuyor”

Ensarullah'ın, 21 Eylül 2014 tarihinde Yemen'in başkenti olan San'a'nın kontrolünü ele geçirmesinden sonra Yemen'de, Ensarullah ile El Hadi'ye bağlı kuvvetler arasında silahlı çatışmalar meydana gelmiştir. 26 Mart 2015 tarihinde Suudi Arabistan liderliğindeki Arap koalisyonunun Ensarullah'a karşı hava saldırıları düzenlemesi, silahlı çatışmaları daha da arttırmıştır. Arap koalisyonu tarafından “Kararlılık Fırtınası” adı altında yürütülen askeri operasyonun amacı, Cumhurbaşkanı El Hadi'yi iktidara getirmektir.

Amerika'nın inisiyatifiyle kurulan Arap koalisyonu, Amerika ile birlikte Ensarullah'a karşı ittifak kurmuş ve bu da Ensarullah'ın medyası tarafından eleştirilmiştir. Bu koalisyon, “Amerikan-Suudi Arabistan saldırganlık koalisyonu” (Al-Mesire, 23.10.2019) veya “Amerikan-Suudi Arabistan ve BAE saldırganlık koalisyonu” diye değişik adlarla ifade edilmiştir (Al-Mesire, 29.12.2019). Arap koalisyonunun Yemen'i deniz ablukasına almasıyla, başta hastaneler olmak üzere birçok kamu hizmeti bozulmuş ve bunlar, Ensarullah medyası tarafından şu şekilde eleştirilmiştir: “*Petrol gemileri, Birleşmiş Milletler tarafından denetlenmesine rağmen saldırganlık koalisyonu, bu gemileri abluka altına alarak yaklaşık iki ay boyunca bu gemilerin Hudeyde limanına girişini engellemiştir. Tüm bu olayların temelinde Yemen halkının ekonomisinin bozulmaya çalışılması yatmaktadır. Kurtuluş Hükümeti'nin kontrolündeki başkent San'a ve diğer şehirlerde, boğucu krizler yaşanmış ve bu durum birçok hastane ve sağlık merkezinde, kamu hizmetlerinin bozulmasına ve hatta bu hizmetlerin felç olmasına neden olmuştur*”. (Al-Mesire, 12.10.2019).

Ensarullah medyası, kendi kontrolü altındaki bölgelerde deniz ablukasının neden olduğu acıların şiddetini istatistiki bilgiler vererek daha da vurgulamaya çalışmıştır. “*Yemenin Sağlık ve Nüfus Bakanı Doktor Taha Mütevekkil, saldırganlık koalisyonunun petrol gemilerini ablukaya almasından sonra, birçok şehrin 120'den fazla hastanesinde*

ve 3000'e yakın sağlık merkezinde hizmetin durduğunu dile getirmiştir.” (Al-Mesire, 08.10.2019). Haberde “Yemenlilerin acı çekme nedenlerinin altında” Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri'nin liderliğindeki koalisyon ülkelerinin olduğu belirtilmiştir (Al-Mesire, 11.11.2019).

Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri'ni, Yemen'in güneyindeki şehirleri işgal eden devletler olarak nitelendiren Ensarullah medyasının “*Suudi Arabistan-BAE işgal güçleri altındaki güney şehirlerde kaos, güvensizlik ve istikrarsızlık gölgesinde devam eden...*” (Al-Mesir, 02.12.2019) şeklindeki söylemine göre, Arap koalisyon ülkeleri, petrol yönünden zengin olan Yemen'in güney şehirlerini, önemli limanları, özellikle Aden limanını hakimiyeti altına almayı amaçlamaktadır.

Al-Mesire kanalı, Arap koalisyon ülkelerinin Yemen'de masum sivil insanların öldürüldüğünü şöyle dile getirmektedir: “*Amerikan-Suudi Arabistan saldırganlığı yüzünden Yemen halkı, şehrindeki masum insanları katletmiştir. Suudi Arabistan'ın, Sa'da şehrine bağlı Münebbih Müdüriyetine dün yaptığı topçu saldırısının sonucunda beş sivil vatandaş şehit düşmüştür*” (Al-Mesire, 30.11.2019). Bu nedenle, Arap koalisyon ülkelerinin hedefinde, yalnız Ensarullah'ın askerleri değil aynı zamanda birçok sivil insanlar da bulunmaktadır: “*Son iki gün içerisinde, Amerika-Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirliklerinin, Saada'ya bağlı Baqim Müdüriyetine (ilçe) düzenlediği saldırıda sekiz sivil vatandaş vurularak şehit edilmiştir.*” (Al-Mesire, 02.11.2019). Bu da koalisyon liderliğindeki kuvvetlerin, Yemen'e hem maddi hem manevi açıdan büyük hasarlara yol açtığını göstermektedir. Bu durum Al-Mesire kanalının yayınladığı haberlerin çoğunda kullanılan “*Amerikan-Suudi saldırganlığı*” ifadesinde görülmektedir. Bu ifade, genellikle olumsuz olaylarda kullanılmaktadır. Sözelimi, “*Suudi Arabistan-Birleşik Arap Emirlikleri'nin işgaliyle, zengin kaynaklar olan petrol ve gazı yağmalanmaya devam edilmiştir.....*” cümlesinde olduğu gibi (Al-Mesire, 18.09.2019).

“El Hadi Kaçaktır ve Askerleri Suudi-Amerika'nın Paralı Askerleridir”

2014 yılının sonlarında, Yemen'de birçok siyasi karmaşıklık yaşanmış, Ensarullah Sana'yı ele geçirmiş, yeni Anayasa referandumu, cumhurbaşkanlığı ve parlamento seçimleri gerçekleştirilememiştir. Bu olaylar Cumhurbaşkanı El Hadi'yi, meşru otoritenin tek temsilcisi ve uluslararası alanda tanınan kişi konumuna getirmiştir. El Hadi, Ensarullah'a ait Al-Mesire kanalında “Kaçak El Hadi” diye anılmış ve bağlı bulunduğu ordu da “paralı” diye adlandırılmıştır. Bu kanal, Güney Geçiş Konseyi'nin güçlerini “Birleşik Emirliklere bağlı milisler” şeklinde tanımlamaktadır. Al-Mesire kanalı “Kaçak El Hadi”, “paralı”, “milisler”, “hainler” ve “münafıklar” gibi ifadelerle Cumhurbaşkanı El Hadi'yi ve güçlerini, hükümetlerini aynı zamanda Güney Geçiş Konseyi'ni de eleştirmektedir. Şöyle ki: “*Paralı Hafız Miad başkanlığındaki Ekonomik Komisyonu tarafından yayınlanan resmi belgeler, Kaçak El Hadi hükümetinin daha önce benzeri görülmeyen bir skandalı olarak ortaya çıkarmıştır. Suudi Arabistan rejimi, Yemen'deki ekonomik dosyanın ilk ve son karar verici olduğunu doğrulamıştır. Bu ekonomik dosya dışındakilerin adları ne olursa olsun araçtan başka bir şey değildir. “Al-Mesire” gazetesi tarafından elde edilen bu belgeler, Aden'de paralı hükümete bağlı Ekonomik Komisyonu'nun, Suudi Arabistan*

Ulusal Bankası'na yasadışı yollardan gümrük, vergi ve başka gelirler sağladığını ortaya koymuştur." (Al-Mesire, 25.09.2019).

Bir başka alıntı, askeri yönle bağlantılıdır. El Hadi'ye bağlı ordu, paralı diye nitelendirilmiştir: *"Dün Pazartesi günü ordu mücahidleri ve halk komiteleri, Suudi Arabistan-Amerikan paralı askerlerinin Taiz şehrine bağlı Maqbanah Müdüriyetine yapılan sızma girişimini başarısız kılmıştır."* (Al-Mesire, 24.9.2019). Al-Mesire kanalı, El Hadi'ye bağlı ordunun, Suudi-Amerika'nın "paralı" askeri olduğunu iddia etmiştir. El Hadi'ye bağlı orduyu hain ve ikiyüzlü olarak da tanımlamıştır. Al-Mesire kanalı şöyle demektedir: *"Ordunun kahramanları ve halk komiteleri tarafından, el-Cevf ve le-Beydâ' cephelelerinde gerçekleştirilen özel operasyonlarda birçok hain ve ikiyüzlü insanlar yaralanmış ve öldürülmüştür."* (Al-Mesire, 29.09.2019). "Hainler" terimi tehlikeli bir kullanıma işaret etmektedir. İhanetin bedeli genellikle ölümdür. Al-Mesire kanalı El Hadi ordusunun, barışı sağlamakta ciddi olmadığını ve Hudeyde anlaşmasını ihlal ettiğini dile getirmiştir. *"Saldırgan kuvvetler ve paralı askerler, vatandaşlara ve mallarına yönelik ateşli saldırılara devam etmekte ve Hudeyde anlaşmasını ihlal ederek barış sürecini bozmaya çalışmaktadır."* (Al-Mesire, 02.10.2019). Al-Mesire kanalı Güney Geçiş Konseyi'ni milisler olarak nitelendirmiş ve konseyin Birleşik Arap Emirliklerine bağlı olduğunu belirtmiştir: *"Paralı asker hükümeti ile Birleşik Arap Emirliklerine bağlı olan "Geçiş Konseyi" milisleri arasındaki çatışmanın yeniden ortaya çıkması, Aden şehrindeki kaosun turmanmasına neden olmuştur...."* (Al-Mesire, 02.12.2019). Anlaşıldığı üzere, Güney Geçiş Konseyi aslında El Hadi'ye bağlı bir kuvvet değildir. Hadi'ye bağlı Medya ile Ensarullah'a ait Al-Mesire kanalı arasında bulunan ortak nokta, Güney Geçiş Konseyi'nin güçlerine "milisler" denmesidir. "Milisler" söylemi, Yemen halkına bu güçlerin meşru olmadığı ve gerçekleştirdikleri tüm eylemlerin yasa ve yönetmelikleri ihlal ettiği mesajını vermektedir.

Yukarıda yer alan bilgilerden anlaşıldığı üzere Ensarullah'a ait olan Al-Mesire kanalı, diğerleri hakkında birçok olumsuz cümle kullanmıştır. Bunun altında yatan neden ise kendilerini destekleyenlere, yaptıkları çalışmanın meşru olduğunu göstermek ve diğerlerinin ise saldırı düzenlediklerini düşünmelerini sağlamaktır. Al-Mesire kanalı El Hadi için, Yemen'in meşru Cumhurbaşkanı olmadığını, halkın desteğini almak için Suudi Arabistan'a kaçan biri olduğunu söylemektedir. El Hadi'ye bağlı kuvvetler için "paralı asker" sıfatını kullanmak olumsuz bir söylemdir. Çünkü bu söylem genellikle, yabancı ülkelere ücreti mukabili istihdam edilen silahlı güçler için kullanılmaktadır. Netice olarak, Al-Mesire kanalı, Ensarullah'ın güçlerini Yemen'i temsil eden meşru güç, diğer güçleri ise "paralı asker" olarak tanımlayarak kendileri namına ulusal bir kimlik oluşturmaya çalıştığı değerlendirilebilir.

"Dini İnancı Milli Kimliğin Üstünde Gören Ensarullah:

Biz Allah için Cihad Ediyoruz ve Ülkeyi İşgalden Kurtarıyoruz"

2004-2010 yılları arasında Ensarullah hareketi, devletle altı savaş dönemi geçirmiştir. Savaşın merkezi, Yemen'in kuzeyinde bulunan Saada şehridir. Körfez Girişimi'nin

imzalanmasından, özellikle hükümetin Temmuz 2014 yılı sonunda petrol fiyatlarını artırmaya karşı gösteri ve protestoların düzenlenmesinden sonra, Yemen'in siyasi sahnesinde Ensarullah Hareketi yeni bir aktör olarak ortaya çıkmıştır. Ensarullah'ın yaptığı protestoların amacı, petrol fiyatlarındaki artışı durdurup düşürmek, hükümeti devirmek ve Ulusal Diyalog Konferansı sonuçlarının uygulanmasını sağlamaktır. Gelişen tüm bu olaylar sonrasında Ensarullah, başkent San'a'nın tüm kurumlarını kontrolü altına almış ve aynı zamanda ulusal alanda kurtarma hükümeti kurmaya çalışmıştır. Cumhurbaşkanı El Hadi, Suudi Arabistan'a giderek Ensarullah'ın ilerlemesini durdurmak için askeri destek istemiştir. 26 Mart 2015 tarihinde, 10 ülkeden oluşan Suudi Arabistan liderliğinde bir Arap koalisyon oluşturulup, Ensarullah'a karşı askeri operasyonlara başlamıştır. Bu süre zarfında, El Hadi ve Ensarullah kuvvetleri arasında yaşanan savaş devam etmiştir.

Bu gelişmeler, “ordu kahramanları ve halk komiteleri” veya “ordu mücahidleri ve halk komiteleri” diye Ensarullah medyasına yansımıştır. “Ordu” kelimesi, Ensarullah güçlerinin devleti savunmayı amaçlayan meşru kuvvetler anlamındadır. “Mücahidler” ifadesi ise, Ensarullah tarafından güçlerini tanımlamak için kullandıkları İslami bir terimdir. Ensarullah medyalarında, El Hadi gücü için “paralı askerler” ve “ikiyüzlüler” ifadelerini kullanmışlardır. Kullanılan tüm bu terimler olumsuz anlamlar taşımaktadır. Aşağıda, Ensarullah'a bağlı medyanın kendini nasıl ifade ettiği gösterilmektedir: “*Devrim lideri Seyid Abdülmelik el-Husin, Hz. Peygamberin Mevlidi Şerifi münasebetiyle yaptığı konuşmasında, Suudi Arabistan saldırganlığının felaket ve korkunç sonuçların ortaya çıkmasına neden olacağını, saldırganlığın devam etmesi durumunda Allah huzurunda, düşman olarak hüccet kademesinde bulunacağı söylenmektedir. Allah'ın mazlum mümin kullarına vadettiği zaferin gerçekleşmesi için, Yemenlilerin etkili eylemde bulunmaları ve cephelere savaşıacak erkek ve maddi yardım sağlamaları gerekmektedir.*” (Al-Mesire, 25.11.2019).

Ensarullah, 21 Eylül 2014 tarihinde San'a'ya girişlerini bir devrim olarak nitelendirmekte ve bunun bir darbe olmadığını söylemektedir: “*Hükümlerinin sızdırılmasından günler sonra paralı askerler ve Geçiş milisler hükümeti, Salı günü “Cidde Anlaşması”nı imzalamıştır. Bu durum, işgal altındaki şehirlerdeki vesayet skandalının Birleşik Arap Emirliklerinden Suudi Arabistan'a aktarılmış ve paralı askerlerin yaptıkları tüm slogan ve propagandalar düşmüştür. Bunun yanı sıra, saldırganlık koalisyonun 21 Eylül devrimini “sona erdiren silahlı bir darbe” olarak tanımladığı tüm hataların gerekçesi de düşmüştür.*” (Al-Mesire, 07.11.2019). Bu yüzden Ensarullah, Yemen'in meşru otoritesiymiş gibi davranmaktadır. Al-Mesire kanalı Ensarullah'ı, Yemen topraklarını, birliğini ve kimliğini savunanlar şeklinde göstermektedir. Ensarullah Yüksek Siyasi Konsey Başkanı şunları dile getirmektedir: “*Kendimizi, halkımızı, ülkemizi savunmamız, sahip olunan toprağın özgürleşmesine çalışmamız, kararlarda kendi bağımsızlığımızı ilan edinceye kadar mücadele vermemiz, halkımıza olan bağlılığımızı göstermektedir. Tüm ülkelerin toplumunu, mazlum olan Yemen halkı için, dayanışma içerisinde olmaya ve halkın umutlarına, sahip oldukları adil davaya ve isteklerine saygı duymaya aynı zamanda yolsuzluk yapan bir gruba karşı durması için yardım etmeye davet ediyoruz.*” (Al-Mesire, 14.10.2019). Tüm bunlar, Ensarullah'ın benimsediği adil olayları göstermekte ve yaptıkları şeyin amacının kendilerini savunmak olduğuna işaret etmektedir. “Toprağın tamamen bağımsız olması” ifadesinin kullanılması, Yemen'in yabancı güçler tarafından işgal edildiğine işaret etmektedir.

Ensarullah'ın söylemleri sadece çatışmanın sürekliliği ile sınırlı kalmamıştır. Al-Mesire kanalı, Ensarullah'ın barışı gerçekleştirebilmesi için Yemen halkına yapılan saldırıların durdurulması ve ablukanın kaldırılması gerektiğini söylemektedir. “*Devrimin lideri Seyid Abdümelik Bedreddin el-Husi, dün Pazartesi günü, Yemen'deki mevcut aşamanın özelliklerini açık bir şekilde ortaya koymuştur. Yemen'de ve bölgede barışın sağlanması için tek ve en iyi yolun saldırganlığın ve kuşatmanın tamamen sonra erdirilmesiyle olacağını ve Birleşmiş Milletlerin çalışmalarıyla barışa götürmesi gerektiğini teyit etmiştir.*” (Al-Mesire, 29.10.2019). Bu da Ensarullah'ın masum olduğunu ve Arap koalisyon ülkeleri tarafından haksızlığa ve saldırılara maruz kaldığını göstermektedir. Ensarullah, bu konuşmayla kendisinin Yemen halkından sorumlu olduğunu ifade etmektedir.

Al-Mesire kanalı, El Hadi kuvvetlerine karşı yapılan savaşlarda Ensarullah'ın zaferini dile getirmektedir. “*Savunma Bakanı Tümgeneral Muhammed Nasır el-Atıfı, Yemen halkının egemenliğini, bağımsızlığını, ulusal birliğini, özgürlüğünü ve gururunu savunmak için, ordu kahramanlarının ve halk komitelerinin elde ettikleri zaferleri ve cesaretleri övmüştür.*” (Al-Mesire, 01.10.2019). Ensarullah tarafından kullanılan yöntem, çok sayıda gencin ilgisini çekmiştir. Başka bir anlatımla Ensarullah, Yemen'in birliğini ve bağımsızlığını, özgürlüğünü, ulusal birliğini ve gururunu savunmak için savaşmaktadır. Ensarullah, medya söylemlerinde Yemen kimliğini de açıkça dile getirmekte ve Yemen topraklarını savunmakla El Hadi hükümetinden farklı olduğunu vurgulamaktadır.

“Hadi Yanlısı Al Sevra Gazetesi: Arap Koalisyonun Amacı, Ensarullah'ın Darbesini Bastırmak ve Yemen'in Birliğini Sağlamaktır”

Yemen Cumhurbaşkanı El Hadi yanlısı Al Sevra gazetesi, Arap koalisyon ülkelerinin, özellikle Suudi Arabistan, Yemen'e Cumhurbaşkanı El Hadi'nin meşruiyetini geri getirmek, darbeyi sonlandırmak ve Suudi Arabistan'ın güvenliğini tehdit eden İran'ın bir kolu olan Ensarullah cemaatini mağlup etmek için geldiklerini söylemektedir. El Hadi'ye bağlı çalışanlar ve hükümet yetkilileri, katıldıkları resmi etkinliklerin çoğunda Suudi Arabistan Krallığı'na teşekkürlerini sunmaktadır. Al Sevra gazetesinin, Suudi Arabistan'a karşı söylemleri olumlu yöndedir.

Aşağıdaki alıntılarda El Hadi yanlısı medyada, Arap koalisyon ülkelerinin, nasıl nitelendirildiği açıklanmaktadır: “*Yemen Enformasyon Bakanı Muammer el-Eryani, Suudi Arabistan Krallığı önderliğinde olan Yemen Meşruiyeti Destekleme Koalisyonun ve Uluslararası toplumun duruşu, Yemen'in birliğini ve toprak bütünlüğünü desteklemede açık ve tutarlı olduğunu ifade etmiştir.*” (Al Sevra, 30.07.2019). Bu söyleme göre El Hadi hükümeti için Yemen'in birliği, bu dönemde korunması gereken en önemli husustur. Çünkü Yemen birliğinin korunması, Yemen kimliğinin bütünlüğü açısından da önemlidir. Bu söylem, Güney Geçiş Konseyi'nin ülkenin güneyini kuzeyinden ayırmaya çalıştığı bir zamanda ifade edilmektedir. Bu arada Birleşik Arap Emirlikleri, Arap koalisyon ülkelerinin üyesi olmasına rağmen, Güney Geçiş Konseyi güçlerini desteklemektedir. Ayrıca Ağustos 2019 yılında BAE savaş uçakları, Yemen ordu güçlerini bombalamıştır.

Bu olaydan sonra Al Sevra gazetesi haberlerinde, Birleşik Arap Emirliklerine karşı olumsuz tavır sergilerken, Suudi Arabistan'a karşı olumlu tavır içerisindedir: “*Birleşik Arap Emirlikleri tarafından geçici başkent Aden, Zencibar, Abyan ve çevresine düzenlenen saldırılar yüzünden 300'den fazla şehit olmuş, bazı silahlı kuvvetler ve siviller yaralanmış, bu sebeple Savunma Bakanlığı ve Genelkurmay Başkanlığı bu durumu kınamıştır*” (Al Sevra, 29.08.2019). Bu olay aynı zamanda, Yemen Cumhurbaşkanlığı, hükümet ve tüm siyasi güçler tarafından da kınanmıştır. Al Sevra gazetesi, Birleşik Arap Emirlikleri'nin Yemen ordusunu bombalamaya iten bazı irrasyonel nedenler olduğunu söylemiştir. Birleşik Arap Emirlikleri, Yemen ordusu saflarında terörist unsurlarının olduğunu iddia etmiş ve el-Kaide ve Ensarullah unsurlarıyla savaşan Yemen Ulusal Ordusu'nu terörel suçlamıştır: “*Bakanlar Kurulu, Birleşik Arap Emirliklerinin ulusal orduya karşı yaptığı çirkin hedefini örtmek için sürdüğü gerekçeleri reddetti. Yemen, toprak bütünlüğünü korumakla, terörizmle mücadele etmekle, Birleşmiş Milletler Şartına ve uluslararası yasalara uygun olarak anayasal görevini yerine getirmektedir. Bakanlar Kurulu, Yemen hükümetinin terörizm ve aşırı grupların her biçimiyle mücadelesinde, uluslararası toplumun aktif bir şekilde ortağı olduğunu teyit etmiştir. Birleşik Arap Emirliklerinin Ulusal Ordu güçlerini terörizmle suçlamasının altında, ulusal ordu kahramanlarına yaptığı yasadışı hedeflerini örtbas etmek bulunmaktadır.*” (Al Sevra, 30.08.2019). Bu olaylar, hükümet güçlerinin Aden şehrine doğru ilerlemesini engellemiştir. Güney Geçiş Konsey güçleri, Riyad Anlaşması imzalanmasına rağmen şehri kontrol altında tutmaya devam etmiştir.

Gazete, Suudi Arabistan'ın Yemen'de olumlu şeyler yaptığını söylemektedir. “*Koalisyon güçleri resmi sözcüsü Albay Türki el Maliki, Yemen Meşruiyeti Destekleme Koalisyonu*” nu yenilemiştir. *Yemen istikrarını sağlamak için, koalisyon operasyonları yapılmaya devam edilmiş, meşruiyetin yeniden sağlanması ve Yemen şehirlerinin, İran ve bağnaz grupların desteklediği Husi terörist milislerinden kurtarılması için çalışmalar yapılmış, Yemen halkının gelişimi ve yetenekleri desteklenmiştir*”. (Al Sevra, 19.08.2015). Bu nedenle, Arap koalisyon sözcüsünün ifadelerinde de dile getirdiği gibi, Yemen'deki çözümün siyasi değil askeri olması gerektiğidir. Çünkü, her iki taraf da (Hadi ve Ensarullah) askeri güce sahip ve biri diğerini ortadan kaldırmaya çalışmaktadır. Koalisyon, El Hadi ile aynı düşüncelere sahip olup askeri operasyonları sürdürmekte ısrarcıdır. Bu da, beş yıl daha uzayabilecek uzun bir savaş dönemine yol açacaktır.

Kısacası, El Hadi yanlısı olan Al Sevra gazetesinde Arap koalisyonu hakkında Yemen'de olumlu adımlar atan bir ittifak şeklinde söz edilmektedir.

“Ensarullah ve Güney Geçiş Konseyi Çözümü Engelliyor”

Cumhurbaşkanı El Hadi adına konuşan Al Sevra gazetesi Ensarullah'ın, Cumhurbaşkanı El Hadi tarafından temsil edilen meşru otoritelere karşı bir darbe yaptığını söylemektedir. Ensarullah'ın İran'dan, özellikle askeri alanda destek aldığı dile getirmekte ve Ensarullah'ın kuvvetlerini, silahlı milisler şeklinde tanımlamaktadır. Bu sebeple Al Sevra gazetesinin kullandığı söylemler olumsuz anlam taşımaktadır. Al Sevra gazetesinde yer alan haberler, bunu açık bir şekilde göstermektedir: “*Husi milisleri karşı*

operasyonlarda İran rejiminin sağladığı kaçak silahları ve askeri teknolojileri kullanmış, sivilleri hedef almış ve krizi barışçıl yoldan çözümü baltalamaya çalışmıştır. B sebeple Enformasyon Bakanı Muammer el-Eryani, İran'ı kınamıştır.” (Al Sevra, 08.07.2019). Görüldüğü gibi, Yemen hükümeti bir anlamda Ensarullah'ı İran yanlısı olmakla ve ülkede yaşanan krizin barışçıl yoldan çözümünü baltalamaya çalışmakla suçlamaktadır.

Gazete, Ensarullah'ın sivillere yanlış yaptığını şu haberle belirtmektedir: *“Bugün Perşembe günü, ülkenin güneyindeki Dali şehrinin kuzeyinde bulunan Maris bölgesinde, vatandaşların evlerini bombalayan İran destekli Husi milisleri tarafından dört çocuk ve bir kadın yaralandı.”* (Al Sevra, 01.08.2019). Gazete, Ensarullah'ı, çocukları kendi saflarında savaşması için, askere aldığını söylemektedir: *“İnsan Hakları Bakanı Muhammed Asker, meşru otoriteye karşı yapılan darbeden şu ana kadar Husi milisleri, darbe grubu tarafından kontrol edilen çeşitli bölgelerde otuz binden fazla çocuğu ölmeye ve savaşmaya sürüklediğini söylemiştir.”* (Al Sevra, 11.07.2019). Böylece, Ensarullah, on beş yaşın altındaki çocukların silahlı çatışmalara karışmasını yasaklayan uluslararası ve insan hukukunu ihlal etmiştir.

Al Sevra gazetesinde, Yemen'deki savaşın nedeninin Ensarullah olduğu ileri sürülmektedir. İnsan Hakları Bakanı Muhammed Asker, *“Yemen'deki çatışmanın nedeni, 21 Eylül 2014 tarihinde başkent San'a'da meşru otoriteye karşı Husi milisler tarafından yapılan askeri darbenin olduğunu dile getirmiştir.”* (Al Sevra, 26.09.2019). Yemen hükümeti, devam eden savaştan ve Yemen'e uygulanan ekonomik kayıplardan Ensarullah'ı sorumlu tutmaktadır: *“Merkez İstatistik Bürosu tarafından yayınlanan son resmi raporda, İran'ın desteklediği Husi milis darbesi ve dört yıldan uzun süren savaşın yankıları, Yemen ekonomisine 54,7 milyar dolar zarar verdiği görülmektedir.”* (Al Sevra, 16.08.2019). Yemen'deki savaşlar, Yemen vatandaşlarına olumsuz bir şekilde yansımıştır. Birleşmiş Milletler Yemen'deki savaşın, silahlı çatışma şeklinde olması nedeniyle, dünyadaki en büyük insani krize yol açtığını söylemiştir. Öyle ki, 14 milyon insan, açlık ve kolera gibi ölümcül hastalıkların tekrarlanması riskiyle karşı karşıya kalmıştır.

Al Sevra gazetesi, Ensarullah'ın Yemen'deki alt yapıyı yok ettiğini söylemektedir: *“Bugün Çarşamba günü, darbeci Husi milisleri, ülkenin güneyinde bulunan Dali şehrinde Meris bölgesinin kuzeyindeki ana yolda bulunan bir köprüyü bombaladı.”* (Al Sevra, 03.07.2019). Ulusal Orduya sürekli saldırılar düzenlemektedir: *“İran destekli Husi milis kuvvetlerinin 20 üyesi bugün, el-Fahir bölgesinin Ka'tabah ilçesinde ordu mevzilerine sızmaya çalışırken Ulusal Ordunun ateşiyle öldürüldü”.* (Al Sevra, 15.10.2015).

Al Sevra gazetesi, Güney Geçiş Konseyi'nin isyancı bir grup olduğunu söylemektedir. Bu grubun, Cumhurbaşkanı El Hadi meşruiyetine yönelik bir darbe olduğunu ve Yemen'in bölünmesi için Birleşik Arap Emirliklerinden askeri destek aldığını dile getirmektedir. Güney Geçiş Konsey kuvvetlerini, yasadışı silahlı milisler şeklinde tanımlamaktadır. Güney Geçiş Konseyi ile ilgili olumsuz bir olay meydana geldiğinde, haberdeki cümlede olduğu gibi, Birleşik Arap Emirliklerinden bahsedilmektedir: *“Birleşik Arap Emirlikleri'nin desteklediği Geçici Konsey milislerinin ülkenin güneyinde bulunan Şabva iline düzenlediği şiddetli saldırıyı, Ulusal Ordu kuvvetleri püskürttü...”* (Al Sevra, 23.08.2019). Dışişleri Bakan Yardımcısı Muhammed el-Hadrami; *“Geçici*

Konsey tarafından geçici başkent Aden’de yapılan hareket, resmi devlet kurumlarına karşı bir darbedir. 2014’teki Husi darbesinden sonra bu kurumların tekrar restoresi ve onarımı, Meşruiyeti Destekleme Koalisyonu’nun desteğiyle sağlanacaktır. El-Hadrami, Dışişleri Bakanlığı’nın resmi Twitter hesabına attığı Tweet’te, “Yemen Cumhuriyeti, Aden’deki meşruiyete karşı yapılan darbenin sonuçlarından, Geçiş Konseyini ve Birleşik Arap Emirliklerini sorumlu tutmaktadır. Birleşik Arap Emirliklerinden isyancı gruplara sağlanan maddi ve askeri desteğin derhal ve tamamen geri çekilmesini istemektedir.” (Al Sevra, 11.08.2019). Güney Geçiş Konseyinin, Aden şehrini kontrol altına aldıktan sonra Birleşik Arap Emirliklerine karşı olumsuz yorumlar yaptığı Al Sevra gazetesinde açık bir şekilde görülmektedir.

“Hadi Ülkenin Tek Meşru Yönetimidir”

Körfez Girişimi’nin öne sürdüğü şartlarla iki yıl iktidarda kalan Cumhurbaşkanı El Hadi, Yemenliler ve Uluslararası toplum arasında, 2011 yılında ülke liderliğini yapan ve siyasi krizden çıkılmasında uzlaşmacı bir yöntem benimseyen bir kişidir. Körfez Girişimi şartlarının uygulanmasının Şubat 2014’te bitmesi gerekirken, işler planladığı gibi gitmemiş ve bunun sonucunda El Hadi, Yemen’i ve uluslararası güçleri Yemen Cumhurbaşkanı olarak sekizinci yılına kadar kendisine bağlı kalmaya zorlayarak anayasal meşruiyet kazanmıştır.

Al Sevra gazetesi, Cumhurbaşkanı El Hadi’nin Yemen’in meşru Cumhurbaşkanı olduğunu, Ensarullah ve Güney Geçiş Konseyi dahil olmak üzere tüm tarafların bunu kabul ettiğini ve yönergelerini izlediğini söylemektedir. Şöyle ki: *“Yemen şehirleri, Aden ilindeki Cumhurbaşkanlık koruma tugaylarındaki emniyet güçlerinin, güvenlik ve istikrarı sağladığını ve devlet kurumlarını korumak için alınan önlemlere tam destek verdiğini, Ekselans Cumhurbaşkanı Abd Rabbu Mansur El Hadi’nin temsil ettiği meşru liderliği kabul ettiğini ifade etmiştir.* (Al Sevra, 08.08.2019). Ağustos 2019’da Güney Geçiş Konseyi kuvvetleri, Aden şehrindeki El Hadi yanlısı askeri güçlere saldırı başlatmıştır. Bu durum, El Hadi’yi desteklemek için çeşitli Yemen şehirlerinde popüler gösterilere yol açmıştır. Aynı zamanda gösterilere katılanlar devlet kurumlarının korunması çağrısında da bulunmuştur. El Hadi ve Yemen Temsilciler Meclisi anayasal meşruiyeti temsil ettiğinden dolayı, onların tanınmaması ve silahlı saldırıya maruz kalması bir anlamda darbe olarak kabul edilir.

Al Sevra gazetesi, El Hadi ve hükümetinin barışı gerçekleştirmek, Yemen’deki savaşı sona erdirmek için çalışmalar yaptığını söylemiştir. El Hadi ve hükümeti, Ensarullah’a barışın sağlanması için üç şart koşturmuştur: *“Dışişleri Bakanı Yardımcısı Muhammed el-Hadrami, Yemen hükümetinin ilk tercihinin barış olduğunu dile getirmiş ve her zaman böyle olacağını vurgulamıştır. İki taraf darbeyi sona erdirdiğinde ve siyasi sürece dahil olduğuna inandığında ellerimiz hala barışa uzanmaya devam edecektir. Barışın Körfez Girişimi’nin üç referansına (Körfez İşbirliği Konseyi Girişimi ve Mekanizmaları, Kapsamlı Ulusal Diyalog Kararları ve 2216 Sayılı Birleşmiş Milletler Kararları) uygun olmasını şart koşuyoruz* (Al Sevra, 10.09.2019). Bu referanslar, Birleşmiş Milletler Yemen Özel Elçisi ile yapılan görüşmeler esnasında, Cumhurbaşkanlığı ve Yemen hükümeti tarafından

belirlenen şartlardır: “Cumhurbaşkanı El Hadi, BM Yemen Özel Elçisi Martin Friffiths ile yaptığı görüşmede, Birleşmiş Milletler’in ve Yemen ile uluslararası toplumun pozitif duruşunu ve anayasal meşruiyetini övmüştür. El Hadi, İran’ın Yemen’deki gündemini uygulayan darbeci Ensarullah tarafından çözüm önerilerinin reddedildiğini söylemiştir. Ensarullah ayrıca Yemen halkının vazgeçmeyi kabul edemediği meşru hükümeti ve üç referans şartlarını da reddetmiştir“(Al Sevra, 15.07.2019). Buna göre, İran’ın gündemini yerine getirdikleri, özellikle BM kararları olmak üzere üç referansa uymak istemedikleri şeklinde Ensarullah’a yönelik olumsuz söylem ortaya çıkmaktadır.

Al Sevra gazetesi, Yemen Ulusal Ordusu’nu Yemen’i korumakla sorumlu tek yasal organ olarak gösterirken, Ensarullah kuvvetleri ve Güney Geçiş Konseyi’ni milisler olarak kabul etmektedir: “Savunma Bakanı Korgeneral Muhammed Ali el-Makdaşi, İran’ın desteklediği Husi milislerden, vatandan geriye kalanları kurtarmak için bilimsel ve ulusal temellere göre oluşturulan Yemen askeri teşkilatının, kurtuluşun tamamlanması için güvenilen bir ana garantör olduğunu söylemiştir. Devlet kurumları eski konumlarına gelecek, Yemen’de güvenliği ve istikrarı sağlayıp devletini ve geleceğini inşa etmek için geçiş sürecini güvence altına alacaktır.” (Al Sevra,, 05.08.2019). Al Sevra gazetesi, El Hadi egemenliğinin, devletin bağımsızlık ve özgürlüğüne, aynı zamanda adalet, özgürlük ve eşit vatandaşlık değerlerine dayanan entegre bir ulusal proje inşa etmek istediğini belirtmektedir. Cumhurbaşkanı El Hadi, ülkenin kuzeyinde ve güneyinde bulunan Yemen halkına, devlet kurma çalışmasının durmayacağına dair söz vermiştir. Özgürlük, demokrasi, eşit vatandaşlık, refah ve eşit güç dağılımının, iyi yönetimin var olması, Ulusal Diyalog Konferansı’nın sonuçlarıyla formüle edilen federal devlet biçiminin sağlamlştırılma mücadelesi ve hedeflerin eksiksiz bir şekilde gerçekleştirilmesiyle devam edecektir (Al Sevra, 25.09.2019). El Hadi ve hükümetinin bu şekilde konuşmaları, Yemen halkına karşı olumlu adımlar attığını göstermektedir.

“Güney Geçiş Konseyi Yanlısı Aden 24: Yemen Yerine Güney Yemen, Yemenliler Yerine Güney Yemenliler”

Avrupa Birliği Güney Geçiş Konseyi Ofisi’ne Bağlı Dışişleri Genel Müdürlüğü Ofisi’nin resmi sayfasına göre Konsey, güney halkının bağımsızlık beklentilerini gerçekleştirmeye, 22 Mayıs 1990’dan önce Yemen Demokratik Halk Cumhuriyeti diye adlandırılan Güney devletini yeniden kurmaya çalışmaktadır.

Güney Geçiş Konseyi yanlısı Aden 24 gazetesi, Güney şehirlerinde yaşayan insanları “Yemenliler” şeklinde değil, “Güneyliler” olarak ifade etmektedir. Yapılan tüm etkinlik ve faaliyetlerde “Güneyliler” ifadesi kullanılmaktadır: “Güneydeki farklı bölgelerden gelen Güneyli kalabalık, 5 Eylül 2019 tarihinin Perşembe gününde, Birleşik Arap Emirliklerinin ve Güneyin bayraklarını taşıyarak, Başkent Aden’e bağlı el-Mualla Müdüriyetinde bulunan Şehit Madrem ana caddesine akın etmektedir” (Aden 24, 05.09.2019). Veya: “Güneyli aktivistler, terörist olan İslah Partisi tarafından güneye yönelik komplo planlarına ve Yemen’in yirmi dokuzuncu kuruluş yıldönümüne karşı bu partinin diğer ülkeler gibi dağılmasını talep eden bir kampanya başlattı...” (Aden 24, 19.09.2019). Bu şekilde, Aden 24 gazetesinin Güney Yemen’de yaşayan vatandaşları

nasıl tanımladığı açıkça ortaya çıkmaktadır. Gazete, onların Yemenli olma özelliğini yok saymakta ve onlar için “kalabalık güneyliler” ve “Güney aktivistler” gibi ifade ve söylemler kullanmaktadır.

Aynı zamanda, ikinci cümlede Yemen için, “Güneye karşı” ve “Yemen’e karşı” ifadelerinden bahsedildiğinde ülke, iki ülkeye bölünmüş gibi görünmektedir. Bu nedenle, bu söylemden yola çıkarak, Güney Geçiş Konseyi yanlısı medya, güney vatandaşlarının zihninde bağımsız bir güney kimliği oluşturmayı ve Yemen Cumhuriyeti’nin herhangi bir özelliğini taşımamayı amaçlamaktadır. 22 Mayıs 1990’dan önce var olan “Yemen Halk Demokratik Cumhuriyeti” olarak değil, “Güney Arap Devleti” olarak adlandırılmasını isteyen birçok Güneyli aktivist, ifadelerinde de bunu açıkça belirtmiştir.

Güney Geçiş Konseyi’nin destekçileri, faaliyetlerinin birçoğunda, 1990 yılında kurulan Yemen Cumhuriyeti’nin Yemen bayrağını değil, “Yemen Halk Demokratik Cumhuriyeti” bayrağını kullanmaktadır. Aden 24 gazetesinde, Yemen birliğinden önce yaygın bir şekilde kullanılan terimlerin tekrar kullanılması dikkat çekmektedir: “*Abyan şehrine bağlı el-Mahfad Müdüriyetindeki (ilçesi) Güney Direnişi, tüm müdürlük mensuplarını, Güney topraklarında galip gelen Kuzey güçleri ile işbirliği yapmamaları konusunda uyarmıştır.*” (Aden 24, 07.09.2019). Bu ifadelerle meşru hükümete bağlı olan Yemen ordusu, güneyi işgal etmeye çalışan “kuzey kuvvetleri” olarak tanımlanmıştır.

Aden 24 gazetesi, Güney Geçiş Konseyi’ni güneylilerin meşru temsilcisi olarak görmektedir. Ayrıca, sahip olduğu güçlere de “Güney Silahlı Kuvvetleri” adını vermektedir. “*Güney Geçiş Konseyi Başkanı ve komutanı, Yemen’deki Güney Hareketi’nin fiili lideri Tümgeneral Aidarus Kasım ez-Zübeydi, 30 Kasım 2019 tarihinin Cumartesi gününde, güneyin güvenliği için askeri komutanlarla önemli bir toplantıya başkanlık etti...*” (Aden 24, 30.11.2019). Güney Geçiş Konseyi ve silahlı kuvvetlerinin “güneyin evlatlarının” mallarıyla kurulduğu söylene de bu doğru değildir. Aden 24 gazetesi, Geçiş Konseyi’nin, Birleşik Arap Emirlikleri’nin desteğiyle kurulduğunu vurgulamaktadır: “*Milyonlarca Güneyli kalabalık, Birleşik Arap Emirliklerine karşı sadakatlerini kanıtlamak için akın etmektedir. Bu, Birleşik Arap Emirliklerine olan destek ve bağlılığın bir ifadesidir. Güney halkının zor günlerinde yanında ciddi duruşunu takdir ediyoruz. İnsani alan, kalkınma, hizmet ve çeşitli alanlarda güneylilere karşı cömertçe destek vermeye devam etmiştir.*” (Aden 24, 05.09.2019). Bu gösteriler, Aden şehri girişinde Yemen hükümet güçlerini bombalayan Birleşik Arap Emirlikleri uçaklarına ve Güney Geçiş Konseyi’nin elit askeri kanadını oluşturan Güney Yemen merkezli paramiliter bir kuvvet olan Emniyet Kemeri Kuvvetlerine karşı bir teşekkür olarak kabul edilir.

Hadi hükümeti ile Güney Geçiş Konseyi arasında Kasım 2011’de imzalanan Riyad anlaşmasına bakıldığında, güney ve kuzey şehirleri arasında eşit yetkiye sahip bir hükümetin kurulması, askeri güçlerin birleşmesi, kodlanması ve Savunma Bakanlığı’na ilhak edilmesi açıkça şart koşulmuştur. İki tarafta da anlaşmanın uygulanmaması sonucunda, Güney Geçiş Konseyi “Güney şehirlerinde özyönetim ve acil durum”u başlatmış, 26 Nisan 2020’de başta geçici başkent Aden olmak üzere, Yemen hükümetini görevlerini yerine getirmemekle suçlamıştır. Bu adım, uluslararası boyutta kabul görmüş hükümet tarafından “yıkıcı sonuçlar”a neden olmuştur. Ayrıca, Güney Geçiş Konseyi

tarafından güney şehirleri üzerinde daha fazla kontrolü sağlamak için atılan ve El Hadi'nin meşruiyetini zayıflatan ikinci adımı oluşturmuştur.

“Güneyliler İçin El Hadi Artık Meşru Değil, Ensarullah ise İran'ın Yemen'deki Uzantısıdır”

Ağustos 2018'de Güney Geçiş Konseyi, devleti “güneydeki bağımsız federal devlet” olarak adlandırmış ve devletin tekrar kurulması için çaba sarf etmiştir. Konseyin hedefi, güney halkının kendi iradesinin kullanılmasını sağlamaktır. El Hadi hükümeti, Güney Geçiş Konseyi'nin eylemlerini uluslararası boyutta görmüş, bu eylemleri meşru hükümete karşı bir darbe olarak kabul etmiştir.

Güney Geçiş Konseyi yanlısı Aden 24 gazetesi, meşru hükümetin terörizmi desteklediğini iddia etmiştir: “*Meşru hükümet, düşmanı olduğunu düşündüklerini, terörist sabotaj adımlarıyla parçalamaya devam etmektedir*” (Aden 24, 10.10.2019). Riyad Anlaşması'nın imzalanmasından sonra El Hadi hükümetinin Ulusal Ordusu, Müslüman Kardeşler'e bağlı “milisler” şeklinde ifade edilmiştir. Meşru hükümete bağlı olan bu “milisler”, Riyad Anlaşması'nı engellemeye çalışmaktadır: “*Siyasi kaynaklar, meşru hükümete bağlı olan Müslüman kardeşler milislerinin başkent Aden'i istikrarsızlaştırmayı planladıklarını söylemişlerdir. Meşru hükümet, terörist unsurları Marib ve Al Bayda şehirlerinden başkent Aden'e devretmişlerdir*” (Aden 24, 04.12.2019). Buna göre, Güney Geçiş Konseyi'nin meşru hükümet güçlerine karşı nefret söylemi Aden 24 gazetesinde açıkça görülmektedir. Güney Geçiş Konseyi, Müslüman Kardeşleri, Aden'deki resmi kurumlara ve ulusal ordu kuvvetlerine saldırmak için bir bahane olarak kullanmaktadır. Ayrıca Yemen Ulusal Ordusunu terörizmle suçlayan Aden 24 gazetesinin söyleminin, BAE medyasını söylemiyle örtüştüğü de söylenebilir.

Güneyliler, El Hadi yönetimi altındaki meşru güçlere duyduğu nefreti sürekli olarak dile getirmektedir. Birleşik Arap Emirlikleri ve Güney Geçiş Konseyi bile meşru hükümeti terörizmle nitelendirirken, Arap Koalisyon ülkeleri hala Ensarullah'a karşı askeri operasyonlarına devam etmektedir. Aden 24 gazetesi, Ensarullah'ı ise İran'a bağlı silahlı milisler olarak nitelendirmektedir: “*Hudeyde'nin güneyindeki merkez At Tuhayta kenti, 25 Ekim 2019 Cuma günü sabahı, Yemen'deki İran'ın kollarından biri olan Husi terörist milisler tarafından bombalandı.*” (Aden 24, 25.10.2019).

Sonuç

Yemen'de Cumhurbaşkanı El Hadi ve yanlıları söylemlerinde Yemen kimliği vurgusu yaparken Ensarullah dini, Güney Yemen Komisyonu ise coğrafi bölgesel bir kimliği öne çıkarmaya çalışmaktadır. Başka bir ifadeyle El Hadi, ulusal kimlikle Yemeni bir çatı altında birleştirmeye çaba harcarken diğer gruplar bu üst kimliğe daha alt kimlikleri öncelemektedirler.

Ensarullah hemen hemen bütün Yemenlilerin inandığı İslamiyet dini kimliği ile halkı tek çatı altında bir araya getirebileceğini tahayyül etse de Güney Geçiş Konseyi,

sadece kendilerini ifade eden bölgesel kimlikte ısrar etmekte ve Yemen'den kopmaya çalışmaktadır.

Yemen sosyo-politik olarak çok farklı unsurlardan oluşsa da bu farklılıkları bir arada tutabilecek ortak dile, dini inanca ve etnik kökene sahip olmak gibi önemli avantajlara sahiptir. Hatta mezhepsel farklılıkların ulusal parçalanmaya sürükleyebilecek çeşitlilikte ve güçte olmadığı aşikârdır. Bu anlamda bakıldığında Yemen halkının ayrıştırılıp parçalanma potansiyelinin bir araya getirilmekten daha kolay olmadığı söylenebilir.

Haberlerde medya kendi desteklediği tarafın olumlu haberlerinde, öteki olarak konumlandığı tarafların olumsuz haberlerinde özneyi özellikle öne çıkararak vurgulamaktadır.

Ensarullah'ın İran tarafından desteklediği muhalif medyanın söylemlerinde sıkça vurgulanmakta ve bu oluşumun kukla olduğuna ve bölgede İran'ın çıkarlarına göre hareket ettiğine dair vurgular yapılmaktadır. Oysa kendilerini, mezhepci değil, daha üst bir dini kimlikle, Müslüman kimliği ile betimlemektedirler.

Basın kuruluşları bütün tarafları birbirinden farklı olarak konumlandırmakta, desteklediği tarafın eylemlerini meşru göstermeye çalışırken öteki olarak gördüklerini “illegal”, “gayri etik”, “işbirlikçi”, “asi”... olarak nitelendirmektedir. El Hadi yanlısı *Al Sevra*, El Hadi hükümetini meşru yönetim, silahlı güçlerini ise ordu olarak betimlemekte ve Yemeni ayrılıkçılardan, işbirlikçilerden ve darbecilerden kurtarmaya çalıştığını ifade etmektedir. *Al Sevra*, Ensarullah'ı İran Yanlısı, Güney Geçiş Konseyi'ni ise darbeci olarak nitelendirmekte ve ülkenin birlik ve beraberliğini bozmakla itham etmektedir. Ensarullah savaşçıları “milis” olarak nitelendiren *Al Sevra*, bütün altyapıyı, köprü ve yolları tahrip edip yıkmakla suçlamaktadır. Bu olumsuz haberlerde özellikle özne vurgulanarak, olumsuz bir eylemde bulunan tarafı açıkça deşifre etme çabası görülmektedir. *Al Sevra*'da yer alan haberlerin söylemlerine göre Ensarullah'ın en önemli özelliği İran yanlısı işbirlikçi bir yapı olması ve onun çıkarları doğrultusunda hareket etmesidir. Ensarullah savaşçılarının milis olarak nitelendirilmesi onların meşru ve legal bir eylemde bulunmadığına işaret etmektedir. Ensarullah'ın diğer taraftan masum sivilleri hedef alıp öldürdüğü dile getirilmektedir. Bu nedenle Ensarullah'ın saldırılarına mani olmaya çalışan taraf veya güçler olumlu olarak nitelendirilmektedir. Bu da Arap ittifakı ve El Hadi'ye yakın güçlerdir. *Al Sevra*'nın söylemlerinde Suudi Arabistan ve İttifak üyelerinin Yemen'deki varlığını meşru görmektedir. Ayrıca El Hadi'nin İttifak güçlerine müdahale davetinin, bütün yollar denendikten sonra yapıldığı vurgulanmakta ve meşru hükümetin bu davetinin meşru olduğuna işaret edilmektedir. Dolayısıyla ittifak güçleriyle birlikte Suudi Arabistan'ın bölgedeki varlığı uluslararası hukuk açısından da meşrudur. Haberlerde iktidarı temsil eden El Hadi'nin askerleri ordu olarak tanımlanmaktadır. Ordu söylemi meşruiyete, milis ise yasadışılığa işaret etmektedir. *Al Sevra* Güney Geçiş Konseyi'ni ise darbeci ve meşru hükümete karşı ayrılıkçı mücadele veren taraf olarak betimlemektedir. BAE tarafından desteklediği vurgulanan Güney Geçiş Konseyi'nin silahlı güçleri de milis olarak nitelendirilmektedir.

Al-Mesire kanalının söylemlerinden Ensarullah'ın temel iddiasının inanç öncelikli bir Yemen'in kurulması olduğu anlaşılmaktadır. Ensarullah inanca dayalı bir kimlik

inşa etmeye çalışmakta ve Hazreti Muhammed'in hadislerinden örnekler vererek bu söylemlerini güçlendirmektedir. Kendileri aleyhinde olan tarafları kendi inançlarına, ahlaklarına, adetlerine karşı kültürel ve entelektüel savaşlar yürütmekle suçlamaktadır. Ayrıca kendi Müslüman kimliklerine saldıranları Kötü İttifak, ABD ve İsrail yanlısı olmakla eleştirmektedir. Dolayısıyla kendileri bütün bu güçlere karşı iman mücadelesi vermektedir.

Ensarullah kendilerini masum, karşı tarafı ise saldırgan olarak nitelendirirken, kendi savaşçıları silahlı kuvvetler olarak adlandırılmakta ve paralı askerlere karşı savaşmakta olduklarını vurgulamaktadır. Haberlerde Hudayda valiliğine sızma girişiminden söz edilirken Valiliğin meşru, sızma eyleminde bulunanların illegal ve suçlu olduğuna işaret edilmektedir. Bu söylemler Ensarullah'ın El Hadi hükümetini ve Suudi Arabistan öncülüğündeki koalisyon güçlerini meşru olarak görmediklerini açıkça ortaya koymaktadır.

Aden 24 medyasının söyleminden güneylilerin kendilerini coğrafi ve zihinsel olarak ayrı konumlandığı görülmektedir. İfadelerden Güney Yemen'in bağımsız bir devlet kurmayı amaçladığı ve kendi dışındakilerin bölgedeki varlığını işgal ve terör olarak nitelendirdiği anlaşılmaktadır.

BAE tarafından finanse edilen Güney Yemen Komisyonu sürekli olarak BAE'ye minnettarlıklarını sunmaktadır. Kendi silahlı güçlerini ise Güney silahlı kuvvetleri olarak tanımlamakta, bölgede bulunan diğer silahlı güçleri İhvan yanlısı teröristler, El Hadi'ye bağlı askerlerin varlığını ise işgal olarak nitelendirmektedirler.

Güney Geçiş Konseyi, Ensarullah'ı darbeci ve İran yayılmacı projesinin unsurları olarak değerlendirmektedir. Konseyi yetkililerinin açıklamalarından, diğer bölgelerden ayrıştıkları ve bağımsız bir devlet kuracakları niyeti görülmektedir. Güneyliler kendilerini ülkelerini işgale karşı savunan direnişçiler olarak, konumlandırırken, El Hadi yanlısı ordunun bölgedeki varlığını işgal olarak değerlendirmektedir. Başka ifade ile Güneyliler hem coğrafi olarak hem de zihinsel olarak kendilerini Kuzey Yemen'in bir parçası olarak görmemektedir.

Yemen'de yaşanan çatışmalar aslında neden değil, zihinsel ve kimliksel ayrışmanın bir sonucudur. Çatışan tarafların ortak bir Yemenlilik kimliğiyle bir araya gelmesinin oldukça güç olduğu söylenebilir. Bu kadar zihinsel ayrışma ve kopma süreci yaşayan toplumsal unsurlar bütün tarafların kabul ettiği, tanıdığı üst otoritelerin baskısıyla bir araya gelebilir. Ama bu tarz bir birliktelik bir potada kaynaşma şeklinde değil, bütün tarafların kendi kimlikleri be bölgesel varlıklarıyla bir bütünün ayrı parçaları şeklinde, siyasi terminolojiyle federasyon şeklinde ancak olabilir. Bunun için ise eşit vatandaşlık, özgürlük, adil yönetim, kaynakların adaletli bölüşümü, güven, eşit güç dağılımı gibi konuların yasal güvenceye bağlanması gerekmektedir.

Netice olarak Yemen'deki çatışmaların durması, ülkenin çöküşten ve parçalanmaktan kurtulabilmesi için güçlü bir uluslararası iradeye ve kimlik olarak ayrışan bu farklı kesimleri bir araya getirebilecek üst söylemlere ihtiyaç olduğu söylenebilir. Günümüzdeki Arap Koalisyon güçlerinin girişimiyle sorunun çözülmesi mümkün gözükmemektedir. Çünkü bizatihi bu koalisyon bir taraf olarak değerlendirilmektedir.

Kaynaklar

Aka, A. (2015). Öteki Kimliklerle Birlikte Yaşayabilme Olanakları Üzerine: Çanakkale İli Örneği. *International Journal Of Social Sciences and Education Research*. 1 .4, 1089-1101.

Al-Mesire. <https://www.almasirah.net/> Erişim Tarihi (4 Mayıs 2020).

Aden24. <http://aden24.net/> Erişim Tarihi (26 Haziran 2020).

Al Sevra. <https://althawra-news.net/> Erişim Tarihi (12 Mayıs 2020).

Alowaa, A. (2019). Siyasi Aktivizm Aracı Olarak Sosyal Medya: Yemen Örneği. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi SBE.

Avrupa Birliği'ndeki Güney Geçiş Konseyinin sitesi. (2018, 1 Nisan). *Almajlis Al'iintiqlihu Aljanubiu*. <https://stc-eu.org/ar/sueduebergangsrat/> (20 Haziran 2020).

Badi, R. (2015). *Almasar Alsiyasiu fi Al- Yemen Min Al-Mubadarat Alkhalijiat 'İlaa Asifat Alhazm*. *Siyasatarabiya Dergisi*.14,169-174.

Bauman, Z. (2018). *Kimlik*. Ankara: Heretik Yayıncılık. Ankara: Heretik Yayıncılık.

Binark, M. (2001). *Kadının Sesi Radyo Programı ve Kimliği Konumlandırma Stratejisi*, *Toplumbilim*. Ankara: Bağlam Yayınları.

Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu. (2019). *Taqir Alwade Alnsany fi Al-Yemen*. *Altaqir Alnusfi: Yanayir - Yunyu 2019*. Sana'a: UNICEF.

Boucek, K. (2010). *Alharb fi Saade: Min Tamarud Mahali 'iila Tahadi Vatani*. *Müasat Karingi Lilsalam Alduli*. <http://carnegieendowment.org/files/Yemen-AR.pdf> (19 Haziran 2020).

Boz, G. (2012). *Yeni İletişim Ortamlarında Dijital Kimlik ve Benlik Sunumu*. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi SBE.

Bradley, H. (1996). *Fracturated Identity: Changing Patterns of Inequality*. Australia: Polity Press.

Çetinkaya, H. (1995). *Umutlarımızın Celladı Kimliklerimiz*. Ankara: Bilim Sanat Yayınevi.

Devran, Y. (2010). *Haber, Söylem İdeoloji*, İstanbul: Başlık Yayınları.

Durna, T ve Ç.Kubilay. (2010). *Söylem Kuramları ve Eleştirel Söylem Çözümlemeleri*. T. Durna (drl.). İstanbul: Libra Kitapçılık ve Yayıncılık .

ElCezire. (2019,24Nisan).*HarbAl-Yemen.RubuMilyonQatilWathlathtuSinariuhat*. <https://www.aljazeera.net/news/politics/2019/4/24/%D8%A7%D9%84%D9%8A%D9%85%D9%86-%D8%A7%D9%84%D8%AD%D8%B1%D8%A8-%D8%A7%D9%84%D9%82%D8%AA%D9%84%D9%89-%D8%A7%D9%84%D8%AA%D9%86%D9-%85%D9%8A%D8%A9-%D8%A7%D9%84%D8%A8%D8%B4%D8%B1%D9%8A%D8%A9> (12 Temmuz 2020).

El-Cezire. (2014, 7 Aralık). Cemaati El-Husi. <https://www.aljazeera.net/encyclopedia/movementsandparties/2014/12/7/%D8%A7%D9%84%D8%AD%D9%88%D8%AB%D9%8A%D9%88%D9%86> (15 Haziran 2020).

Embassy of the Republic of Yemen – Washington. (2017). Yemen’s Crisis and Threatened Transition. http://www.yemenembassy.org/wp_content/uploads/2017/02/Final-pol.pdf (20 Haziran 2020).

France24. (2014, 21 Eylül). Al-Yemen: İtifaq Bayn Alhuthiyen Wabaqi Al’atraf Alsiyasiat Ealaa Tashkil “Hukumat Kifa’at”. <https://www.france24.com/ar/20140921-%D8%A7%D9%84%D9%8A%D9%85%D9%86-%D8%A7%D9%84%D8%AD%D9%88%D8%AB%D9%8A%D9%88%D9%86-%D8%B3%D9%8A%D8%B7%D8%B1%D8%A9-%D8%B1%D8%A6%D8%A7%D8%B3%D8%A9-%D8%A7%D9%84%D9%88%D8%B2%D8%B1%D8%A7%D8%A1-%D8%B5%D9%86%D8%B9%D8%A7%D8%A1> (15 Haziran 2020).

Gökalp, E. (2004). Kimlik, Farklılık ve Kimlik Siyaseti. Anadolu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi.1.2, 59-78.

İmamoğlu, H., A. Şahin ve Y. Genç. (2015). Medya Aracılığıyla Yayılan Etnik Kimlik Olgusunun Psiko-Sosyal açıdan Suç Korkusuna Etkisi. A. Solak ve Ö. Solak (Ed.). Gündelik Hayat Sosyolojisi açısından Suç ve Suç Korkusu içinde. Ankara: Serya Yayıncılık, 272-286.

Kınacı, C. (2016). Kazak Edebiyatında İmaj ve Kimlik (1925-1991). Ankara: Bengü Yayınları.

Komisyon. (2008). El-Hûsiyye fi’l –Yemen el-İtma’ el-Mezhebiyye fi Zilli’t-Tehavvülâti’d-Düveliyye. Sana’a: Merkezi’l-Cezireti’l-Arabiyye li’d-Dirasat ve ‘l-Buhus.

Kökpınar Kaya, E. (2017). Konuşma ve Kimlik Ekseninde Söylem Çözümlemesi. N. Büyükkantarcioglu, I. Özyıldırım ve E. Yarar (Ed.). 45. Yıl Yazıları içinde. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları, 245-254.

Morin, E. (1995). Avrupayı Düşünmek. Ş.Tekeli (Çev.). İstanbul: Afa Yayınları.

Moyer, J., D. Bohl, T. Hanna, B. Mapes & M. Rafa. (2019). Assessing the Impact of War on Development in Yemen. Sana’a: United Nations Development Programme (UNDP).

Sakallı, N. (2010). Sosyal Etkiler: Kim, Kimi Nasıl Etkiler? 3. Baskı. Ankara: İmge Kitabevi.

Smith, A. (1999). Milli Kimlik. Bahadır Sina Şener (Çev.), İstanbul: İletişim Yayınları.

Şentürk, R. (2018). Küresel Kimlik Bunalımı. Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi. Özel Sayı, e181-e216.

Şinbari, S. (2016). Alsiyasatu Alsaudyatu Tijah Al- Yemen fi Daw' Tahawülat Alhirak Alshaabi'i Al-Yemenii 2011 - 2015. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazze: El-Ezher Üniversitesi.

United Nations Statistics Division. (2016, 14 Ocak). Country Profile (Yemen). http://data.un.org/CountryProfile.aspx/_Docs/CountryProfile.aspx?crName=Yemen (4 Temmuz 2020).

Wetherell, M. and N. Edley. (2014). A Discursive Psychological Framework for Analyzing Men and Masculinities. *Psychology of Men & Masculinity*. 15.4, 355-364.

Wihdat Tahlil Alsiyasat fi El-markez El-Arabi. (2012). Yemen ve El Kaide. Doha: El-Merkez El-Arabi Lil'abhath Wadirasat Alsiyasat.

Zobar, J. (4-6 Ekim 2019). Bir Kitle İletişim Aracı Olarak Sosyal Medya ve Kimlik İlişkisi. II. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Kongresi. Balıkesir: Bandırma Onyedü Eylül Üniversitesi Yerleşkesi, 711-725.